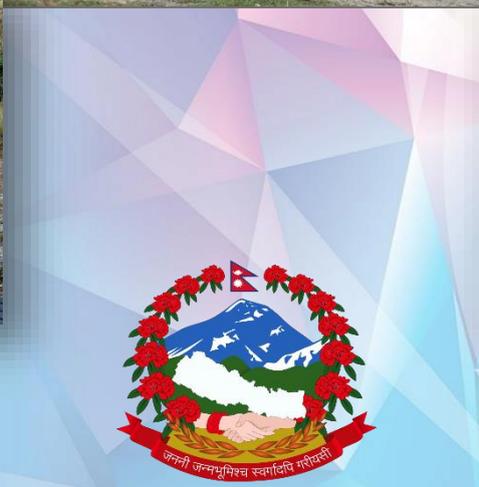

चिशंखुगढी गाउँपालिकाको
वस्तुस्थिति विवरण
(Rural Municipal Profile)

१ नं. प्रदेश
चिशंखुगढी गाउँपालिका,
सेना, ओखलढुगा
२०७५

चिसङ्खुगढी गाउँपालिका

सेर्ना, ओखलढुंगा

चिसङ्खुगढी गाउँपालिकाको कार्यालय
सेर्ना, ओखलढुंगा
१ नं. प्रदेश, नेपाल
संस्था: २०७३

प.सं. : २०७४/७५

च.नं. : ४९९

१ नं. प्रदेश, नेपाल

मिति : २०७५/०२/२५

धन्यवाद ज्ञापन

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ५६ (१) ले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह हुने गरी तीन तहको शासन प्रणालीको परिकल्पना गरेको छ। उक्त तीन तहमध्ये जनताको नजिकको सरकारको रूपमा स्थानीय तहको व्यवस्था गरेको छ। गत वर्ष २०७४ मा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि स्थानीय तहका निर्वाचित सरकारहरू निर्वाचनामा आफूले कबोल गरेका प्रतिबद्धताहरू पूरा गर्न योजनाबद्ध तरिकाले लाग्नू भएको देखिन्छ। स्थानीय तहहरूको कार्यप्रकृतिलाई सरल बनाउन संसदले 'स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४' निर्माण गरी सो समेत कार्यान्वयनमा आइसकेको छ। स्थानीय तहको योजनाबद्ध विकास व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सरकारले उक्त ऐनको दफा ११ (२ ड) अनुसारको वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) र दफा २४ अनुसारको आवधिक योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। सोही व्यवस्था बमोजिम चिसङ्खुगढी गाउँपालिका, ओखलढुंगाले गाउँ वस्तुगत विवरण २०७५ तयार गरेको छ।

स्थानीय तहको पुनसंरचना गर्दा साविकदेखि अभ्यास भइरहेका गाविस र यस अर्न्तगतका भौगोलिक अवस्थिति, जनसंख्या, आर्थिक र सामाजिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत र साधनहरू समेतको अवस्थामा परिवर्तन भएको छ। साविक गाविस तहमा केही गाविसहरूले गाविस प्रोफाइल बनाएका भए पनि धेरै गाविसहरूले यो पनि तयार गरेका थिएनन्। नयाँ संरचना कायम भएपछि विकासका प्रकृयाहरू अघि बढाउनका लागि आवश्यक भरपर्दा र पर्याप्त सूचनाहरू उपलब्ध हुन सकिरहेको छैन। साविकका कुइभिर, दियाले, पोखरे, रातामाटे, सेर्ना, माम्खा र भदौरे गरी ७ वटा गाउँ विकास समितिलाई पुनर्संरचना गरी चिसङ्खुगढी गाउँपालिका कायम गरिएको छ। यो क्षेत्रको योजनाबद्ध विकासका लागि गाउँ वस्तुगत विवरणले संकेत गरेका क्षेत्र तथा सूचाङ्कहरूको आधारमा विकास कृयाकलापहरू छनौट गर्नुपर्ने हुन्छ। यही कुरालाई मध्यनजर गरी यस गाउँपालिकाले गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी गर्ने जमर्को गरेको छ। यस विवरणमा भएका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूले आगामी वर्षहरूको लागि विकास योजना छनौट गर्न तथा ती योजनाको प्राथमिकीकरणमा योगदान गर्न सक्ने विश्वास हामी विकासकर्मीहरूले लिएका छौं। व्यवस्थित सूचना अभिलेख नभइरहेको अवस्थामा यसलाई पहिलो प्रयासको रूपमा गाउँवासी समक्ष प्रस्तुत गरेका छौं। छोटो समयमा नै तयारी गर्नुपर्ने अवस्था भएकोले यसमा कतिपय त्रुटीहरू रहन सक्छन्, आगामी दिनमा यहाँहरूबाट प्राप्त सुझावहरूको आधारमा यसलाई थप व्यवस्थित र परिमार्जित गर्नेतर्फ गाउँपालिका सदैव तयार रहनेछ।

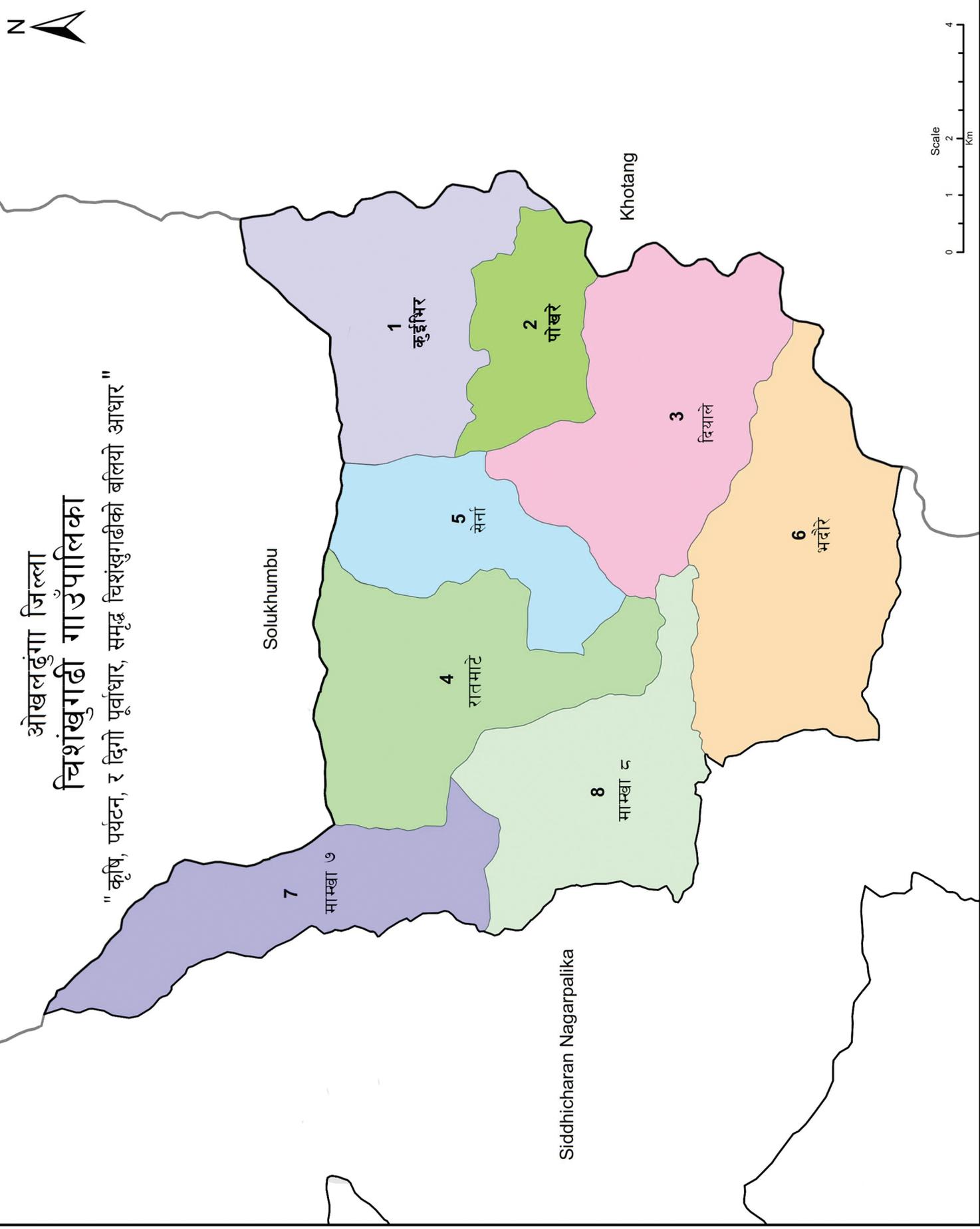
यो विवरणलाई यस अवस्थामा ल्याउनका लागि योगदान गर्नुहुने पालिकाका उपाध्यक्षज्यू सहित सम्पूर्ण निर्वाचित साथीहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत पालिका तथा वडाका सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरू, जिल्लास्थित सम्पूर्ण विषयगत कार्यालयहरू, सामाजिक परिचालकज्यूहरू, राजनैतिक दलका प्रमुखज्यूहरू, बुद्धिजिवि, समाजसेवी, घरधुरी तथ्याङ्क संकलक मित्रहरू तथा प्राविधिक सहयोगी संस्था फोडिड नेपाल समेत सम्पूर्ण चिसङ्खुगढी गाउँपालिकाबासीहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछु।

धन्यवाद।

निशान्त शर्मा
अध्यक्ष

ओखलढुंगा जिल्ला
चिशंखुगढी गाउँपालिका

"कृषि, पर्यटन, र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध चिशंखुगढीको बलियो आधार"

बिषय-सूची

शुभ कामना
कृतज्ञता ज्ञापन
नक्शा

क्र.सं.	विषयक्रम	पेज
	परिच्छेद १ : प्रारम्भिक	
१.१	पृष्ठभूमी	१
१.२	उद्देश्य	१
१.३	कानूनी तथा नीतिगत आधारहरु	२
१.४	तयारीका चरणहरु	३
१.५	वस्तुगत विवरणको सीमा	५

परिच्छेद २ : गाउँपालिकाको संक्षिप्त चिनारी

२.१	भौगोलिक स्थिति	६
२.२	ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण	६
२.३	राजनीतिक अवस्थिति	७
२.४	धरातलीय अवस्था	७
२.५	प्राकृतिक सम्पदा	७
२.६	साँस्कृतिक उत्कृष्टता	८
२.७	विकासका संभावनाहरु	८

परिच्छेद ३ : पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण

३.१	वस्ती र घरपरीवार विवरण	८
३.२	वडागत तथा लिंगगत जनसंख्या	९
३.३	उमेरका आधारमा जनसंख्या	१०
३.४	जतिगत आधारमा जनसंख्या विवरण	११
३.५	धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण	१२

३.६	मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण	१३
३.७	घरमुलीको विवरण	१४
३.८	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण	१५
३.९	अपागताको आधारमा जनसंख्या विवरण	१६

खण्ड ४ : आर्थिक अवस्था

४.१	औसत आम्दानी विवरण	१६
४.२	विपन्नता स्तरीकरण विवरण	१७
४.३	खाद्यान्न सुरक्षा/आफ्नो कृषि उत्पादनले खानपुग्ने नपुग्ने अवस्था	१८
४.४	आवास संरचना विवरण	१९
४.५	गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुखी रहेको जनसंख्या)	२०
४.६	कृषिउत्पादन सम्बन्ध विवरण	२०
४.७	पशुपन्छी संख्या	२०
४.८	भूस्वामित्वको अवस्था	२१
४.९	अरुको जग्गाकमाउनेको विवरण	२२
४.१०	अचल सम्पत्तीमा महिलाको स्वामित्वको अवस्था	२२
४.११	भौतिक वस्तुको प्रयोगको अवस्था	२३

खण्ड ५ : सामाजिक अवस्था

५.१	साक्षरता अवस्था	२४
५.२	साक्षरताको तहगत विवरण	२५
५.३	गाँउपालिकाभित्रीका विद्यालय विवरण	२६
५.४	तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण	२८
५.५	विद्यालयको तहगत विद्यार्थी विवरण	२९
५.६	विद्यालयको भौतिक अवस्था	३०
५.७	स्वच्छतातथा सरसफाइ (वास) सुविधाको आधारमा विद्यालय विवरण	३२
५.८	बालविकास केन्द्रहरु	३३
५.९	वडा तहमा विद्यमान स्वास्थ्य सेवा सेवाहरु	३४
५.१०	शौचालय प्रयोगको अवस्था	३५
५.११	वडागत वातावरण तथा सरसफाइको अवस्था	३६

५.१२	सामाजिक सेवाहरुको उपलब्धताको अवस्था	३७
५.१३	स्वास्थ्य सूचकहरु	३७
५.१४	१८ वर्ष भन्दातलको उमेरमाहुने वैवाहिक अवस्था	३८
५.१५	जिल्ला बालकल्याण समितिमा दर्ता भएका बालकलवहरु	३८
५.१६	सार्वजनिकशौचालय	३९

परिच्छेद ६ : भौतिक पूर्वाधार अवस्था

६.१	पालिका स्तरीय सडक सञ्जाल	४०
६.२	वडा स्तरीय सडकहरु	४१
६.३	मोटरबल तथा भोलुङ्गे पुलहरु	४२
६.४	सार्वजनिक यातायात सुविधाको अवस्था	४२
६.५	बसपार्क, बस स्टेशनत थायात्रु प्रतीक्षालयहरु	४३
६.६	बिद्युतीकरण	४३
६.७	दुर संचार सुविधाहरु	४४
६.८	पालिकाभित्रका हुलाक तथा साइबर केन्द्रहरु	४५
६.९	सिंचाई योजनाहरु	४५
६.१०	प्रकोपबाटभएको भौतिकक्षति	४५

परिच्छेद ७ : गाउँपालिकाको विविध जानकारी

७.१	गाउँपालिका क्षेत्रभित्रलाग्ने स्थानीयजात्रा, मेला तथा चाडपर्वको विवरण	४६
७.२	पालिकाभित्रका प्रमुख पर्यटीकय स्थलहरु	४७
७.३	वडाभित्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरु	४७
७.४	पालिकाभित्रका वन समुहहरु	४८
७.५	गाउँपालिकाभित्रका वन्यजन्तु तथा पशुपन्छीको विवरण	५०
७.६	पालिकाभित्रका नर्सरी सम्बन्धीविवरण	५१
७.७	पालिकाभित्रका व्यापारिक केन्द्रहरु	५१
७.८	गाउँपालिकामा दर्ता भएका व्यवसायिक फर्महरु	५१
७.९	पालिकाभित्रका वडागत अचल सम्पती	५२
७.१०	पालिकाभित्रका तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम (सिमसार/रामसार क्षेत्र समेत)	५२

७.११	पालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिकभवनहरुको विवरण	५३
७.१२	गाउँपालिकाभित्रका पाटीपौवा तथा चौताराहरु	५३
७.१३	वडाकेन्द्र देखि पालिकाकार्यालय सम्मको दूरी	५३
७.१४	वैंक तथावित्तीय संस्था (सहकारी बाहेक) सम्बन्धी विवरण	५४
७.१५	वडाभित्रका साविक गाविस भवनतथा सामुदायिक भवनहरु	५४
७.१६	गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैससको विवरण	५४
७.१७	गाउँपालिकामा क्रियाशील वडा नागरिक मञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्र	५५
७.१८	गाउँपालिका विषयतगत तथा सेवा कार्यालयहरु	५५
७.१९	गाउँपालिकाभित्रका पालिका स्तरीय राजनीतिक दल र प्रमुखहरु	५६
७.२०	वडा (साविकगाविस) शुरुदेखि हालसम्मकाप्रमुखहरुको विवरण	५६
७.२१	वडा (साविकगाविस) को विगत ३ वर्षको ःऋएःको अवस्था	५७
७.२२	गाउँपालिकाभित्रका शवदाह स्थलको विवरण	५७
७.२३	पालिकाभित्रका सहकारी संस्थाहरुको विवरण	५८
७.२४	पालिकाभित्रका कृषक समूहहरुको विवरण	५८
७.२५	गाउँपालिका/नगरपालिका आफैले बनाएका नियम र विनियमहरुको विवरण	६०
७.२६	गाउँपालिका (साविकवडाहरुको) विगत वर्षका पञ्जिकरणको विवरण	६०
७.२७	वडागत जेष्ठनागरिक तथा एकल महिलाहरुको विवरण	६१
७.२८	वडागत मासिक दैनिक सेवा प्रवाह विवरण	६१
७.२९	वडा कार्यालयमा हालकार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण	६१
७.३०	प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)	६२
७.३१	सिंचाई सुविधाको उपलब्धता	६३
७.३२	आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण	६५
७.३३	कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन (संख्या)	६५
७.३४	होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण	६६
७.३५	स्वास्थ्य संस्था विवरण	६६
७.३६	खोपतथा पोषण सम्बन्धी विवरण	६६
७.३७	सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण	६७
७.३८	चरन क्षेत्र	६७
७.४९	जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण	६८

परिच्छेद १ प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

असङ्ख्य जनताको बलीदानीपछि प्राप्त नेपालको संविधान, २०७२ ले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तीको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ। सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ। सोही संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएको स्थानीय तहको अधिकारको सूचीमा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार स्थानीय तहलाई छ। नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, सम्भाव्य प्राकृतिक, भौतिक र सांस्कृतिक श्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्र भनी उल्लेख गरिएको छ।

यस अवस्थामा पुनर्संरचना गरिएका गाउँपालिकाहरूको वस्तुनिष्ठ योजना तयारीका लागि घरधुरी स्तरको तथ्याङ्क र सूचनाहरू अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध प्राथमिक तथा द्वितीयक सूचना र तथ्याङ्कहरूको आधारमा नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट उपलब्ध गराइएको ढाँचामा यो वस्तुगत विवरण(Profile) तयारी गरिएको छ। गाउँपालिकाको वस्तुगत अवस्थाले संकेत गरेका सुचकाङ्कका आधारमा आगामी दिनमा गाउँपालिकाको वार्षिक तथा आवधिक योजना तयार गर्न आधार तयार हुनेछ। यसै तथ्याङ्कलाई दृष्टिगत गरी यस चिंशखुगढी गाउँपालिकामा २०७४ मा निर्वाचित स्थानीय सरकारले यो गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरेको छ।

१.२ उद्देश्य

स्थानीय तहले आफ्ना विकास आयोजनाहरू प्रभावकारी रूपमा छनौट तथा प्राथमिकीकरण गर्न तथ्याङ्क तथा सूचनाको जरुरी पर्दछ। गाउँपालिकालाई आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण तथ्याङ्कहरूको सङ्कलन, विश्लेषण तथा ती तथ्याङ्कको विश्लेषणबाट प्राप्त हुने सूचनालाई विकास प्रकृत्यामा उपयोग गर्नु नै गाउँ वस्तुगत विवरणको प्रमुख उद्देश्य हो। यसका अतिरिक्त गाउँ वस्तुगत विवरणका अन्य उद्देश्यहरू देहाय अनुसार रहेका छन्।

- विषय-क्षेत्रगत स्थितिसहित गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी गर्नु।
- गाउँपालिकाको वास्तविक र सही सूचना सङ्कलन तथा व्यवस्थापन गरी पालिकालाई सूचनाले सम्पन्न बनाउने।
- तथ्याङ्क र सूचनाको आधारमा गाउँपालिका तहमा विकास योजना तर्जुमा गर्ने प्रक्रियालाई संस्थागत गर्न सहयोग पुऱ्याउने।

- गाउँपालिकाको भौगोलिक, आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थाको सूचना/तथ्याङ्कलाई पालिका तहमा व्यवस्थित गर्ने ।
- गाउँपालिकाभित्र रहेका ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका सांस्कृतिक सम्पदा र प्राकृतिक साधनको पहिचान गर्ने ।
- गाउँपालिकाभित्रका प्राकृतिक स्रोत, साधन र अवस्थाको चित्रण गर्ने ।
- गाउँपालिकालाई क्रमश स्थानीय तहको सूचना बैकको रूपमा स्थापित गर्दै लैजाने ।
- पालिका तहमा विकास निर्माण तथा सामाजिक गतिविधिको क्षेत्रमा नयाँ सम्भावना, अवसर तथा चुनौतीहरूको पहिचान गर्ने ।
- गाउँपालिकाका विभिन्न अवस्थाका बारेमा अध्ययन गर्ने, अनुसन्धान गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।
- सूचनाबाट विभिन्न निकाय तथा व्यक्तिहरूसँग सम्बन्ध बढाउन सहज हुने हुनाले आपसी सहयोगको वातावरण निर्माण हुने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

गाउँपालिकाले यो दस्तावेज तयार गर्दा नेपालको संविधान लगायत अन्य कानूनी तथा नीतिगत आधारलाई मार्गदर्शनका रूपमा लिइएको छ । पालिकाले लिएका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू निम्न अनुसार छन् :

१.३.१ नेपालको संविधान

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ ।

१.३.२ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन:

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तहलाई आफ्नो क्षेत्रमा तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्कसहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क व्यवस्थापन, तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ कुरा उल्लेख गरेको छ ।

१.३.३ स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४:

स्थानीय तहको शासन संचालनसम्बन्धी विधेयक छलफलको प्रक्रियामा रहेको अवस्थामा तत्काल स्थानीय तहको शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०७४ जेठ २ गतेको निर्णय अनुसार स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४ जारी भएको थियो । उक्त आदेशमा जनसाङ्ख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल

ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयव्ययसमेतको तथ्याङ्क सङ्कलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथाश्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेखगरिएको छ।

१.३.४ स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४

यस दिग्दर्शनको दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहलेवार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढङ्गले गर्नुपर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्ने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ।

१.३.५ स्थानीय सरकार संचालन ऐन: २०७४

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ कोउपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ कोउपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा वेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा दफा १२ को वडा समितिकोकाम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को ख मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृततथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेको छ।

१.४ तयारीका चरण

चिशंखुगढी गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी गर्ने गाउँपालिकाको संस्थागत निर्णय भएपछि यसका लागि फोडिड नेपालको प्राविधिक सहयोग लिने सहमती भयो। उक्त सहयोगी संस्थाको अगुवाईमा वस्तुगत विवरण तयारीका लागि देहायका चरणहरु पूरा गरी यो वस्तुगत विवरण तयारी गरिएको छ।

१.४.१ वस्तुगत विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्था, जनसंख्या, सामाजिक, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत वस्तुस्थिति झल्कने विवरण तयार गर्न सर्वप्रथम प्राथमिक तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने घरपरिवार सर्वेक्षण ढाँचा तयार गरियो। यसैगरी विषयगत कार्यालय, अन्य सामाजिक तथा शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य, बैंक तथा औद्योगिक तथा व्यवसायिक प्रतिष्ठान आदिको सङ्कलन गर्न संस्थागत सर्वेक्षण फारम तयार गरियो। सङ्कलन गरिएका तथ्याङ्कहरुलाई कम्प्युटरमा अभिलेखन गरी तालिकामा उतार गरियो। पालिका क्षेत्रमा भएका प्राकृतिक श्रोतहरु, भौतिक पूर्वाधारहरु, सडक सञ्जाल आदिको विवरण लिई नक्सामा उतार गरियो। यसरी तयार गरिएका ढाँचा, औजार तथा तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने कार्यविधि तथा तरिका गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गरियो।

१.४.२ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला

पारिवारिक तथा संस्थागत तथ्याङ्कसङ्कलन फारम तयार भएपछि उक्त फारमका सम्बन्धमा आवश्यक छलफल गर्नका लागि पालिकाका सबै निर्वाचित पदाधिकारीहरूको उपस्थितिमा वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला आयोजना गरियो । कार्यशालामा वस्तुगत विवरणको आवश्यकता र औचित्य सहित तथ्याङ्कसङ्कलन फारममा आवश्यक थपघट गरी अन्तिम रूप प्रदान गरियो ।

१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन

पारिवारिक तथा संस्थागत तथ्याङ्कसङ्कलन गर्नका लागि गाउँपालिकासँगको समन्वयमा सबै वडामा खटाइने गणकहरू छनौट गरियो । ती गणकहरूलाई तथ्याङ्कसङ्कलन प्रकृया र ढाँचामा बारेमा अभिमुखीकरण गर्न एक दिने तालिम आयोजना गरियो । साथै द्वितीयक तथ्याङ्कको सङ्कलनका लागि समेत आवश्यक अभिमुखीकरण गरी जनशक्ति परिचालन गरियो ।

१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन

तथ्याङ्कसङ्कलन गर्नका लागि खटिएका गणकहरूबाट पालिकाका सबै वडामा तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने काम भयो । गणकहरूलाई कुनै कुरा थप प्रष्ट पार्नका लागि सहयोगी संस्थाका तर्फबाट विज्ञको व्यवस्था गरियो । द्वितीयक तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने प्रतिनिधि समेतलाई आवश्यक अनुगमन गरी तथ्याङ्कसङ्कलन गर्ने काम भयो ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी

सङ्कलन गरिएका तथ्याङ्कहरू तालिकीकरण गरियो । तालिका तयार भएपछि उक्त तालिकाको प्रशोधन तथा विज्ञको सहयोगमा सामान्य विश्लेषण गरियो । साथै जिआइएस विज्ञको सहयोगमा पालिका भित्रका प्राकृतिक तथा भौतिक श्रोतहरू समावेश भएको श्रोत नक्सा समेत तयार गरियो ।

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

सबै सूचनाहरू विश्लेषण भएपछि यसलाई गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि २०७४ को ढाँचामा वस्तुगत विवरणको प्रारम्भिक लेखन गरी पहिलो मस्यौदा तयार गरियो ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव सङ्कलन

प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएपछि उक्त मस्यौदा उपर सुझाव सङ्कलन गर्नका लागि पालिका स्तरीय कार्यशाला आयोजना गरियो । उक्त कार्यशालामा निर्वाचित पदाधिकारीका अतिरिक्त विषयगत इकाइका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू लगायत अन्य सरोकारवालाहरूको उपस्थिति रह्यो ।

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

सुझाव सङ्कलन कार्यशालाबाट आएका सुझाव समेतलाई एकीकृत गरी गाउँ वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा

- यो वस्तुगत विवरण तयारी गर्दा मुख्यतः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन बमोजिम गाँउपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारभित्र रही योजना तर्जुमासँग सम्बन्धित प्रश्नावली प्रयोग गरिएकोले यस प्रयोजनभन्दा बाहेकका कतिपय पारिवारिक तथ्याङ्कमा समेट्नुपर्ने प्रश्नावलीहरू समेटिएको छैन ।
- गरीबी मापन (Poverty Mapping) सम्बन्धी सूचनाहरूहरूको लागि निश्चित मापदण्ड वा आधिकारिक सूचकहरूको पहिचान नगरिएको हुँदा त्यससँग सम्बन्धित सूचकहरू समेटिएको छैन ।
- वस्तुगत विवरण समावेश गर्नुपर्ने कतिपय द्वितीयक तथ्याङ्कहरू समावेश गर्न सकिएको छैन ।
- सङ्कलन गरिएका द्वितीयक तथ्याङ्कहरू कुनै केही वर्ष अघिका र कुनै तथ्याङ्क केही वर्षपछिका हुनुले द्वितीयक तथ्याङ्कमा एकरूपता हुन सकेको छैन ।
- श्रोत नक्सा तयार गर्दा अलग अलग प्राकृतिक श्रोतका लागि अलग अलग नक्सा प्रयोग हुँदा विश्लेषण तथा योजना तर्जुमा गर्न सहयोग हुँदा हुँदै पनि अलग अलग नक्सा तयार गर्न सकिएको छैन ।
- यो विवरण तथा अवस्था विश्लेषण तयार गर्ने काम एक प्राविधिक कार्य भएकोले यसको लागि निम्न, मध्यमदेखि विज्ञसम्मका जनशक्तिहरूको आवश्यकता अनुभव गरियो । यसको लागि घरधुरी सर्भेक्षण फारम भर्न स्थानीय गणकहरू परिचालन गरियो भने तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी सूचनामा ढाल्ने प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सहयोगका लागि जिल्ला बाहिरका विज्ञ परामार्शदातासँग सहयोग लिइयो ।
- पारिवारिक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने सिलसिलामा गाँउ विकास समितिबाट खटिई गएका गणकहरूलाई कतिपय घरधुरीहरूबाट यथार्थ सूचना लिन कठिन भयो ।
- एउटै संस्था वा निकायमा पनि कतिपय द्वितीयक तथ्याङ्क लिनको लागि पटक पटक गरी धेरैपटक धाउदा पनि सूचना प्राप्त हुन नसकेकोले सूचना समावेश गर्न सकिन ।

परिच्छेद २
गाउँपालिकाको संक्षिप्त चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

चिंशखुगढी गाउँपालिका नेपालको प्रदेश नम्बर एक अन्तर्गत ओखलढुंगा जिल्लाको पूर्वी क्षेत्रतर्फ अवस्थित गाउँपालिका हो। साविकका कुइभिर, दियाले, पोखरे, रातामाटे, सेर्ना, माम्खा तथा भदौरे गरी सातवटा गा.वि.स हरूलाई मिलाएर चिंशखुगढी गाउँपालिका बनाइएको हो। ८ वटा वडामा विभाजन गरिएको यस पालिकाको साविकको कुइभिर गाविसलाई वडा नं. १, पोखरे गाविसलाई वडा नं. २, दियाले गाविसलाई वडा नं. ३, रातामाटे गाविसको वडा नं. ३ बाहेकका बाँकी ८ वटा वडालाई वडा नं. ४, रातामाटेकै वडा नं. ३ र सेर्नालाई वडा नं. ५, भदौरे गाविसलाई वडा नं. ६, माम्खा गाविसको साविकको वडा नं. ७ देखि ९ लाई वडा नं. ७ तथा माम्खा गाविसकै वडा नं. १ देखि ६ सम्मलाई वडा नं. ८ कायम गरिएको छ।

यो गाउँपालिका समुद्री सतहको करीव ४२५ मीटरदेखि देखि भण्डै ३२०० मीटरसम्मको उचाइमा अवस्थित रहेको छ। गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल १२६.९१ वर्गकिमी छ भने नापी विभाग/जिल्ला नापी कार्यालयको अभिलेख अनुसार गाविसको कूल क्षेत्रफल करीव १२६९१ हेक्टर रहेको छ। जिल्ला वन कार्यालयको अभिलेख अनुसार यस पालिकाको कूल वनक्षेत्रमध्ये करीव २१३५ हेक्टर वनक्षेत्र समुह गठन गरी उपभोक्ता समुहलाई हस्तान्तरण गरिसकिएको छ। अधिकांश जमीन पाखो, भीर तथा वन जंगल र केही खेतियोग्य भूमि रहेको पालिकामा बस्ती भने छरिएर रहेको अवस्थामा छन्।

यस गाउँपालिकाको पूर्वतिर खोटाङ जिल्ला दूधकोशी नदी, पश्चिमतर्फ सिद्धिचरण नगरपालिका, उत्तरतर्फ सोलुखुम्बु जिल्ला तथा दक्षिणतर्फ सिद्धिचरण नगरपालिका तथा खोटाङ जिल्ला पर्दछन्।

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

किँरात जातिका थुलुङ राई भाषाको च्युसी र कु दुई शब्द मिली चिंशखु शब्दको उत्पत्ति भएको हो। नेपाल एकिकरणको नाम सँगै काठमाण्डौ उपत्यकाका किँरातहरू बनेपा, धुलिखेल, रामेछाप, सोलुखुम्बु हुँदै यस भेगमा आउँदा हालको चिंशखुगढी वडा नं. २ को भुगोलमा च्युसी (ऐसेलु) र कु (पानी) भएको पाए। यस पछि उनिहरूले यस ठाउँलाई च्युसिकु भनि नामाकरण गरे। समय क्रम वित्दै जाँदा च्युसिकु अपभ्रंस भएर चिंशखु नामाकरण हुन गएको देखिन्छ त्यसै गरी त्यो बेला उपत्यकाबाट बाहिरिएका किँरातहरूको एक समुह बनेपा, धुलिखेल, रामेछाप, सोलुखुम्बु मुक्तिमा आएर शासन गर्न थाले। उक्त समय त्यहाँका राजा रामलि थिए। उनका सात भाई छोरा मध्ये जेठो छोरा खार्लिम दुधकोशीको किनारै किनार यस गाउँमा आई गढी बनाई शासन गर्न थाले उनको स्वर्गारोहण पछि ल्युप्तिपा, लिमा र मुक्सा गरी अन्य तिन जनाले शासन गरेको देखिन्छ। मुक्साको पालामा नेपाल एकिकरण गर्न पृथ्वीनारायण शाहले सरदार रामकृष्ण कुँवरलाई यस क्षेत्रमा पठाए। शाह फौजले यस क्षेत्रमा सिधै आक्रमण नगरी किँरात, सुनुवार लाई मित लगाउने भनि दूत बनाएर पठाए। किँरातीहरू सुनुवार दूतको कुरामा विश्वास गरी मित लगाउनका लागि राजा सहित केही हतियारधारी फौज लिई दुधकोशी कुडुले घाटमा पुगे। उता पृथ्वीनारायणको फौज चाँही यति समयमा आक्रमण गरी यस क्षेत्रलाई आफ्नो अधिनमा ल्याउने विचारमा थिए। जब किँरात राजा केही हतियारधारी सेना सँग यहाँ पुगे। उता पृथ्वीनारायणका सेनाले अकस्मात आक्रमण गर्न थाले। पृथ्वीनारायणका फौजसँग लड्न नसकेर किँरात राजा आफ्नो गढीमा फर्के, तर पृथ्वीनारायण शाहको आक्रमणबाट धेरै सेनाको हत्या भएको र अकस्मात आक्रमण र तयारको कमीले गर्दा किँरात राजाको हार भयो। गोखाली सेनाले त्यहाँ ठुलो नरसंहार मच्चाए। उनिहरूले राजा, सेना र भोटे सम्म जनताको हत्या गरे। यस पछि उनिहरूले आफ्नो शक्ति बढाउन उत्तर तिरको मुल गढीका विचमा कालिका

देविको मुर्ति स्थापना गरेर बली चढाई, कोटगढीको स्थापना गरी पुर्वको आक्रमण गर्न अगाडी बढेको देखिन्छ । उक्त गढीको स्थापना भएपछि वि.स. १८५१ सालमा माझ किरातलाई पनि नेपाल राज्यमा मिलाउन सफल भई उक्त स्थानमा कालिका देवीको मुर्ति स्थापना गरी देवीको उपाशनागरी बलि चढाई बल मागी कोटगढीको स्थापना गरिएको भन्ने भनाइ रहेको छ । सोही चिसंखु भन्ने ठाँउमा गढी बनाइएको हुँदा अहिले सोही आधारमा यस गाउँपालिकाको नाम चिशंखुगढी राखिएको देखिन्छ ।

उक्त गढीको वरिपरि सेना लुकी लडाई गर्ने बड्कर, गहिरो खाडल र पर्खालको निर्माण गर्दै तोपको मुहारी छिराउने प्वाल जस्ता भग्नावपेशहरु अझै देख्न सकिन्छ । यो ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्ने जिम्मेवारी पालिकाको काँधमा आइपुगेको छ ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

नेपालको संविधान २०७२ ले परिकल्पना गरेअनुसारको राज्य पुनर्संरचनामा यस चिशंखुगढीगाउँपालिका नेपालको प्रदेश नं. १ को ओखलढुंगा जिल्लाका साविकका सातवटा गाविसलाई मिलाइएको छ । एउटा मात्र सङ्घीय निर्वाचन क्षेत्र भएको ओखलढुंगामा प्रदेश सभाका लागि भने २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । यो गाउँपालिका प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र १ को 'क' मा पर्दछ । गाउँपालिकालाई ८ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ ।

२.४ धरातलीय अवस्था

गाउँपालिका कोशी किनारदेखि उच्च पहाडसम्म फैलिएको हुँदा यहाँको हावापानी समेतमा विभिन्नता पाइन्छ । उच्च पहाडी क्षेत्रमा हावापानी चिसो छ भने तल्लो क्षेत्रमा कम उष्ण हावापानी पाइन्छ । पहाडी क्षेत्रको जलवायु नै यस गाउँपालिकाको जलवायु हो । क्षेत्र अनुसार यहाँको तापक्रम समेतमा अन्तर देखिन्छ । कोशी किनार क्षेत्रमा सरदर न्यूनतम तापक्रम माइनस १ डिग्रीसम्म पुग्ने र अधिकतम तापक्रम देखि २७ देखि ३१ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म हुनेगर्छ भने वार्षिक सरदर २९४० मिलीमीटर सम्म वर्षा हुने गर्छ ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

गाउँपालिकामा खेतियोग्य जमीन, वनजंगल र पानीका श्रोत नै प्रमुख प्राकृतिक सम्पदाहरु हुन् । पालिकाभित्र करिव ९५६१ हजार हेक्टर खेतियोग्य जमीन छ । उक्त जमीनमध्ये करिव ३०० हेक्टर जमीनमा १२ महिना सिँचाई सुविधा प्राप्त छ भने बाँकी जमीन मौसमी सिँचाई उपलब्ध छ । पालिकालाई दूधकोशी नदीले पूर्व तथा दक्षिण तर्फ घरेको छ । यो बाहेक ठोत्नेखोला, शेर्नाखोला, वाङ्गेखोला, खार्तेखोला आदि समेत गरी गाउँपालिकाभित्र साना ठूला १५ भन्दा बढी खोलाखोल्सीहरु रहेका छन् । बाह्रै महिना अविरले बगिरहने यी पानीका श्रोतहरु पनि गाउँपालिकाको प्राकृतिक सम्पदाहरु हुन् । यसैगरी पालिकाभित्र करिव २१३५ हेक्टर वनक्षेत्र रहेको छ । यो वन क्षेत्रमा धेरै प्रकारका काठ तथा जडीबुटीहरु उपलब्ध छन् । यिनै कृषियोग्य जमीन, जलसम्पदा, वनसम्पदा तथा खानी नै गाउँपालिकाका प्रमुख प्राकृतिक श्रोतहरु हुन् ।

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय महत्व बोकेको यो गाउँपालिका केही महत्वपूर्ण साँस्कृतिक उत्कृष्टताहरु रहेका छन् । पालिकाभित्रका साँस्कृतिक उत्कृष्टताहरुमा महादेव मन्दिर, कृष्णेश्वर मन्दिर, कालाभैरव मन्दिर,

सिंहदेवी मन्दिर, चण्डी धान नाच, एकादशी मेला, रामनवमी मेला, ऐतिहासिक कोटगढी, चिशंखुगढीआदि यस गाउँपालिका ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्वका स्थलहरु हुन ।

२.७ विकासका संभावनाहरु

गाउँपालिकाभित्र पहिचान भएका प्राकृतिक श्रोतहरुको उपयोग गरेर नै चिशंखुगढी गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन र पालिकावासीको आयआर्जन बृद्धि गर्न सकिन्छ । यस अन्तर्गत व्यवसायिक कृषि, तरकारी, पशुपालन मार्फत आफ्ना उत्पादनहरु पालिकाबाहिर पठाउन सकिन्छ । यसैगरी पालिकाभित्रका पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान गरी सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरुको विकास गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरु मार्फत चिशंखुगढी वासीको आयआर्जन बृद्धि गर्न सकिन्छ ।

यसैगरी जडीबुटीको व्यवसायिक खेति तथा जलश्रोत पनि पालिकाका विकासका सम्भावनाका रुपमा देखिएका छन् । यी सम्भावनाहरुलाई यथार्थमा परिणत गर्नका लागि पालिकाभित्र सडक, पुल, बिद्युत, सिंचाई जस्ता पूर्वाधारहरुको विकास गर्न जरुरी छ ।

परिच्छेद ३ पारिवारिक तथा जनसंख्या विवरण

३.१ वस्ती र घरपरिवार विवरण

गाउँपालिकाका वस्तीहरु छरिएर रहेका अवस्थामा छन् । समुदायमा प्रत्येक वस्ती अनुसार फरक फरक नाम हुने कारण पनि वस्तीका नाम भने बढी देखिन्छन् । गाउँपालिका ८ वटा वडामा गरी जम्मा ३३०५ घरधुरी वा घरपरिवार रहेका छन् । परिवार संख्याका दृष्टिबाट सबैभन्दा ठूलो वडा नं. ६ हो भने सबैभन्दा सानो वडा नं. २ हो । वडा नं. ६ को परिवार संख्या ६३४ छ भने वडा नं. २ को परिवार संख्या ३२० रहेको छ । गाउँपालिकाको वस्ती तथा परिवार संख्याको विवरण तालिका नं. १ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १
वस्ती तथा परिवार संख्या

वडा नं.	साविक गाविस तथा वस्ती	जम्मा परिवार संख्या	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली
१	साविक कुइभीर गाविसका वस्तीहरु	३७३	३४३	३०
२	साविक पोखरे गाविसका वस्तीहरु	३२०	२९५	२५
३	साविक दियाले गाविसका वस्तीहरु	४९२	४९८	७४
४	साविक रातामाटे गाविसका वस्तीहरु	३६९	३००	६९
५	साविका सेर्ना गाविसका वस्तीहरु	३६२	९९३	९६९
६	साविक भदौरे गाविसका वस्तीहरु	६३४	४२९	२०५
७	साविक माम्खाका ६-९ वडाका वस्तीहरु	३४९	२९६	४५

८	साविक माम्खाका १-५ वडाका वस्तीहरू	४२२	३५९	६३
	जम्मा	३३०५	२६३३	६७२

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७४

३.२ वडागत तथा लिंगगत जनसंख्या

चिशंखुगढी गाउँपालिकाको जम्मा जनसंख्या १९५८० रहेको छ। उक्त जनसंख्यामा ९४७५ महिला तथा १०१०५ पुरुष जनसंख्या रहेको छ। कुल जनसंख्यामा महिलाको प्रतिशत ४८ दशमलव ३९ छ भने पुरुषको प्रतिशत ५१ दशमलव ६१ रहेको छ। गाउँपालिकामा जम्मा ३३०५ परिवार संख्या छन्। यस अनुसार औसत परिवार आकार ५ दशमलव ९२ हुन आउँछ।

२०६८ सालको जनगणना बमोजिम यस गाउँपालिकाको जनसंख्या १५२०६ थियो। उक्त जनसंख्यामा महिलाको संख्या ८२२८ थियो भने पुरुषको जनसंख्या ६९७८ थियो। यसैगरी परिवार संख्या ३३४५ थियो। २०६८ को जनसंख्या भन्दा हालको गणनामा ४३७४ जनसंख्या बढी देखिएको छ।

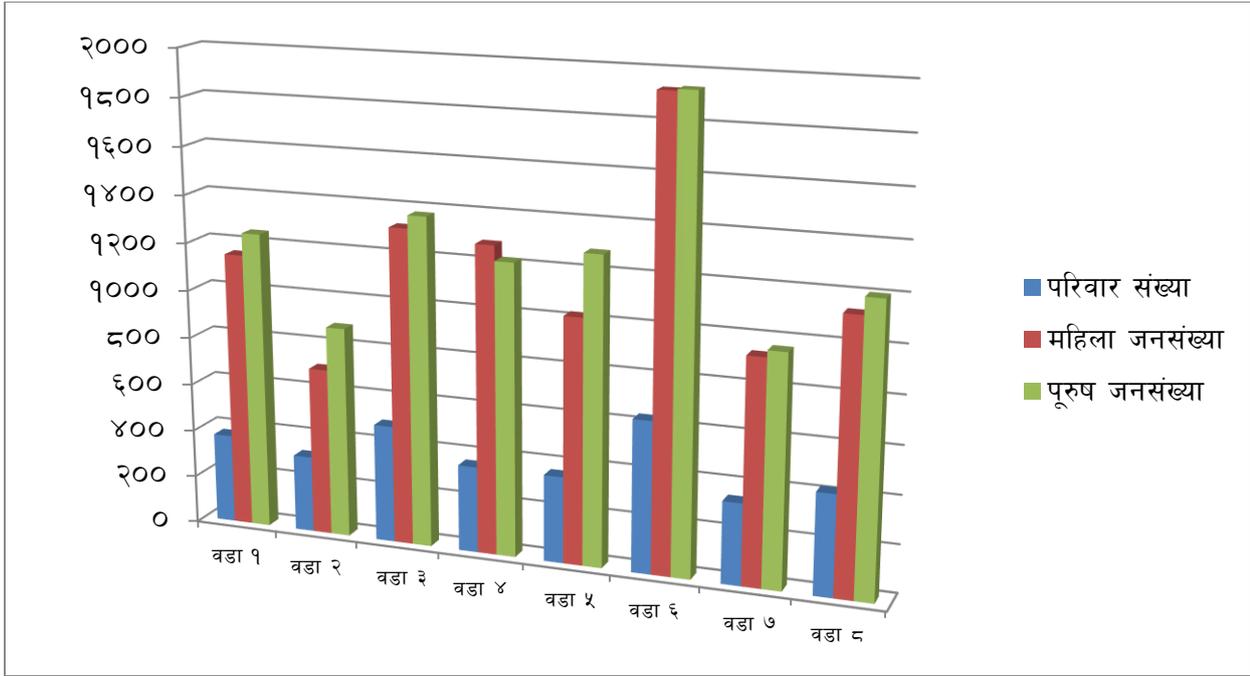
यो पटक सञ्चालन गरिएको घरधुरी सर्भेक्षणमा पालिकाको सबैभन्दा ठूलो वडाको रूपमा वडा नं. ६ रहेको छ। सर्भेक्षण अनुसार उक्त वडाको जनसंख्या ३८६३ रहेको छ। यसैगरी वडा नं. २ गाउँपालिकाको सबैभन्दा सानो वडा हो। उक्त वडाको जनसंख्या १५८६ रहेको छ। गाउँपालिकाको जनसंख्याको अवस्था तालिका नं. २ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २
गाउँपालिकाको जनसंख्या

वडा नं.	परिवार संख्या	महिला	पुरुष	जम्मा
१	३७३	११५३	१२४७	२४००
२	३२०	७०२	८८४	१५८६
३	४९२	१३२१	१३७५	२६९६
४	३६१	१२८२	१२९९	२५०१
५	३६२	१०२३	१२८१	२३०४
६	६३४	१९२८	१९३५	३८६३
७	३४१	९३४	९६२	१८९६
८	४२२	११३२	१२०२	२३३४
जम्मा	३३०५	९४७५	१०१०५	१९५८०
प्रतिशत		४८.३१	५१.६९	१००

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. १
गाउँपालिकाको परिवार तथा जनसंख्या

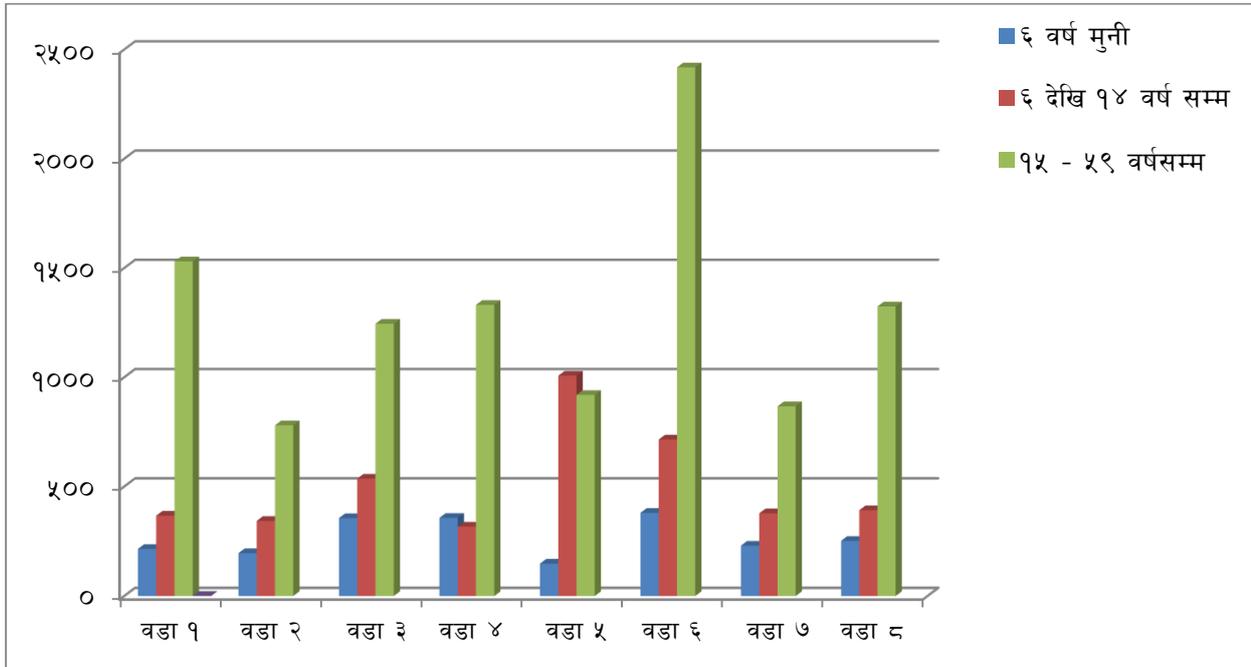
३.३ उमेरका आधारमा जनसंख्या विवरण

गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई उमेरका आधारमा विश्लेषण गर्न ४ उमेर समुहमा विभाजन गरी तथ्याङ्कसङ्कलन गरिएको थियो । कूल जनसंख्यालाई ६ वर्षमुनी, ६ देखि १४ वर्ष, १५ देखि ५९ वर्ष र ६० वर्षमाथि गरी ४ समुहमा विभाजन गरिएकोमा सर्भेक्षण अनुसार सबैभन्दा बढी जनसंख्या १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समुहमा देखिएको छ । यसलाई आर्थिक रूपमा सक्रिय उमेर पनि मानिन्छ । यो उमेर समुहमा कुल जनसंख्याको ५३ दशमलव १९ प्रतिशत जनसंख्या छ जुन औसत नेपालको प्रतिशतभन्दा केही न्यून हो । यसैगरी गाउँपालिकामा ६ वर्ष मुनिका २१३४ अर्थात १० दशमलव ९ प्रतिशत, ६ देखि १४ वर्ष समुहमा ४०५५ अर्थात २० दशमलव ७१ प्रतिशत तथा ६० वर्ष उमेर माथिका २९७७ अर्थात १५ दशमलव २ प्रतिशत रहेका छन् । उमेर समुहका आधारमा पालिकाको जनसंख्या तालिका नं. ३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३
उमेरका आधारमा जनसंख्या

वडा नं.	६ वर्ष मुनी	६ देखि १४ वर्ष सम्म	१५ - ५९ वर्षसम्म	६० वर्षमाथि	जम्मा
१	२१५	३६७	१५३०	२८८	२४००
२	१६९	३४३	७८०	२६७	१५८९
३	३५६	५३६	१२४५	२६७	२६९६
४	३५७	३१७	१३३१	४९६	२५०१
५	१४८	१००७	९१९	२३०	२३०४
६	३८०	७१५	२४१८	३५०	३८६३
७	२३०	३७८	८६७	४२१	१८९६
८	२५२	३९२	१३२४	३६६	२३३४
जम्मा	२१३४	४०५५	१०४१४	२९७७	१९५८०
प्रतिशत	१०.९	२०.७१	५३.१९	१५.२	१००

चित्र नं. २
गाउँपालिकाको उमेरगत जनसंख्या

३.४ जातिगत आधारमा जनसंख्या विवरण

गाउँपालिकामा बसोबास गरेको जनसंख्यालाई जातजातिका आधारमा हेर्दा पालिका सबै प्रकारका जातिहरूको बसोबास देखिन्छ। घरधुरी संख्याको हिसाबले सबैभन्दा ठूलो संख्या क्षेत्रीहरूको छ, भने क्षेत्रीपछि दोश्रो संख्या मगर, तेश्रो संख्या राई जातिको छ। यसैगरी पालिकामा बसोबास गर्ने अन्य जातिहरूमा ब्राह्मण, माभी, गिरी, नेवार, तामाङ तथा दलितहरू छन्। जाति अनुसार गाउँपालिकाको जनसंख्याको अवस्था तालिका नं. ४ मा दिइएको छ।

तालिका नं ४
जातिगत आधारमा जनसंख्या

वडा नं.	ब्राह्मण	क्षेत्री	माफ्फ १	गिरी पुरी	राई	मगर	नेवार	साकी	कामी	भुजेल	दमाई	तामाङ	सेर्पा	गुरु	चौधर १	ठकुरी	
१	७७	६३	३६	०	९४	३६	९	०	३१	१७	४	६	०	०		०	३७३
२	७३	६५	०	७	१	२	१००	३	१५	६	१३	३४	०	०	१	०	३२०
३	५३	१०७	०	२	४६	५५	६७	३५	२५	२९	२५	०	०	०	०	१५	४९२

४	३४	११ ८	०	१०	१० ७	२	०	२ ४	१३	१०	१०	०	३३	०	०	०	३६१
५	६१	१३६	०	०	१८	७२	६	४ ०	४	५	७	०	१३	०	०	०	३६२
६	१३	४६	१४	०	२९	४३ ६	७	७	३०	२७	२५	०	०	०	०	०	६३४
७	४०	२८	०	०	१० ३	०	८	०	५	०	०	७६	७९	२	०	०	३४१
८	२७	१४ ६	०	०	१४ ४	०	०	३१	२ ८	१९	२६	१		०	०	०	४२२
जम्मा	३७८	७०९	५०	१९	५४२	६३६	१९ ७	१४ ०	१५१	११३	११०	११७	१२५	२	१	१५	३३०५

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

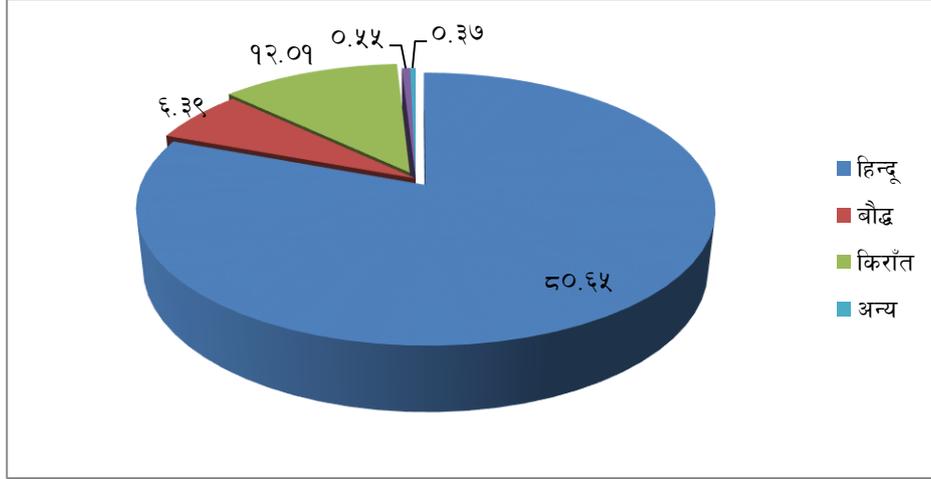
चिशंखुगढी गाउँवासीहरूले परम्परादेखि चल्दै आएको धर्म अपनाउने गरेको देखिन्छ । पालिकामा हिन्दू धर्मालम्बीहरूको बाहुल्यता छ भने तामाङ तथा शेर्पाहरूले बौद्ध धर्म लिएको देखिन्छ । पछिल्लो समयमा इसाई धर्मालम्बीहरूको संख्या पनि पालिकामा बढ्दै गएको देखिन्छ । यो विवरण तयार गर्न गरिएको सर्भेक्षण धर्म सम्बन्धी विवरण नलिएकोले राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्कलाई नै आधार बनाइएको छ । उक्त तथ्याङ्क अनुसार हिन्दू धर्मालम्बीको संख्या सबैभन्दा बढी ८० दशमलव ६५ रहेको छ भने दोश्रोमा किराँत धर्मालम्बीको संख्या १२ दशमलव ०१ र तेश्रोमा बौद्ध धर्म हुनेहरू ६ दशमलव ३९ प्रतिशत छन् । धर्म अनुसार जनसंख्या प्रतिशत तालिका नं ५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ५
धर्म अनुसार जनसंख्या विवरण

क्रस..	धर्म	प्रतिशत
१	हिन्दू	८०.६५
२	बौद्ध	६.३९
३	किराँत	१२.०१
४	अन्य	०.३७
	जम्मा	१००

श्रोत: जनगणना २०६८,

चित्र नं. ३
धर्मका आधारमा जनसंख्याको प्रतिशत

३.६ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या विवरण

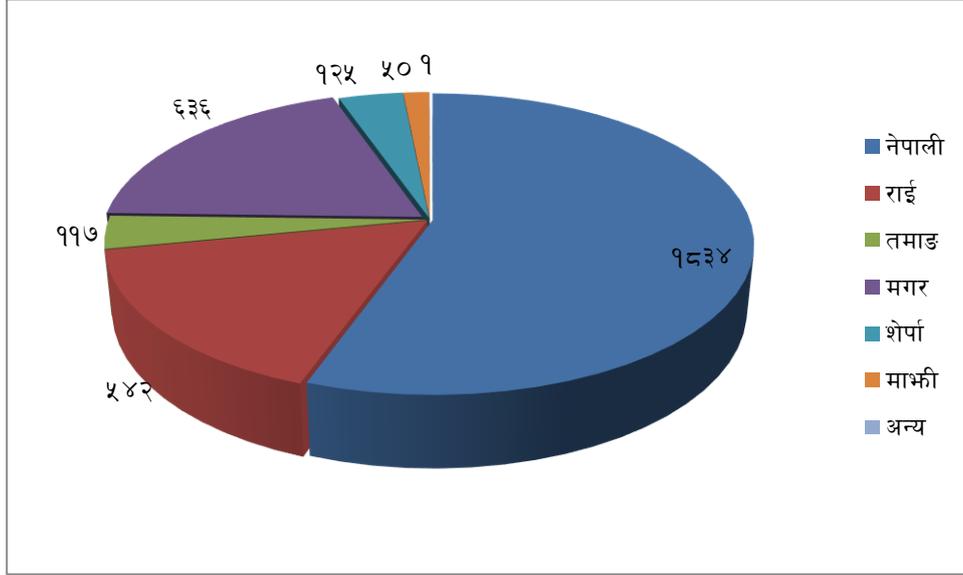
गाउँपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने बासिन्दाहरूमध्ये सबैभन्दा बढीले नेपाली भाषा नै बोल्छन्। परिवार संख्याको हिसाबले पालिकाका ३३०५ परिवारमध्ये १८३०परिवार नेपाली भाषा बोल्छन् भने ५४२परिवार राइ भाषा, ६३६ परिवार मगर भाषा, ११७ परिवारले तामाङ भाषा, १२५ ले शेर्पा भाषा, ५० परिवारले माझी भाषा र १ परिवारले अन्य भाषा बोल्ने सर्भेक्षणले देखाएको छ। सर्भेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार मातृभाषा अनुसार परिवार संख्या तालिका नं. ६ मा दिइएको छ।

तालिका नं ६
मातृ भाषा अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	नेपाली	राई	तामाङ	मगर	शेर्पा	माझी	अन्य	जम्मा
१	२०१	९४	६	३६	०	३६	०	३७३
२	२८२	१	३४	२	०	०	१	३२०
३	३५८	४६	०	८८	०	०	०	४९२
४	२१९	१०७	०	२	३३	०	०	३६१
५	२५९	१८	०	७२	१३	०	०	३६२
६	१५५	२९	०	४३६	०	१४	०	६३४
७	८३	१०३	७६	०	७९	०	०	३४१
८	२७७	१४४	१	०	०	०	०	४२२
जम्मा	१८३०	५४२	११७	६३६	१२५	५०	१	३३०५

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. ४
मातृभाषाका आधारमा पालिकाको परिवार संख्या

३.७ घरमुलीको विवरण

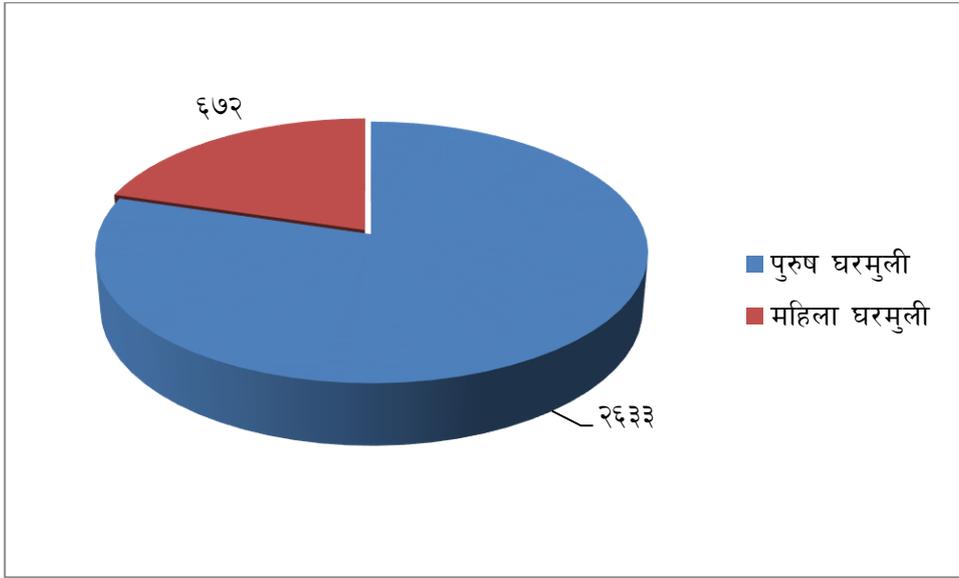
गाउँपालिकामा पछिल्लो समयमा महिला घरमुलीको संख्या बढेको देखिन्छ । गाउँपालिकामा भएका ३३०५ घरमध्ये ६७२ घरमा महिला घरमुली भएको सर्भेक्षणबाट देखिएको छ । यो कुल परिवार संख्याको २० दशमलव ३३ प्रतिशत हो । यस हिसाबले पुरुष घरमुलीको प्रतिशत ७९ दशमलव ६७ प्रतिशत हुन आउँछ । वडागत रूपमा महिला र पुरुष घरमुलीको अवस्था तालिका नं. ७ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ७
घरमुली विवरण

वडा नं.	पुरुष घरमुली		महिला घरमुली		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	३४३	९९.९६	३०	८.०४	३७३	१००
२	२९५	९२.९९	२५	७.८१	३२०	१००
३	४९८	८४.९६	७४	१५.०४	४९२	१००
४	३००	८३.९०	६१	१६.९०	३६१	१००
५	१९३	५३.३९	१६९	४६.६९	३६२	१००
६	४२९	६७.६७	२०५	३२.३३	६३४	१००
७	२९६	८६.८०	४५	१३.२०	३४१	१००
८	३५९	८५.०७	६३	१४.९३	४२२	१००
जम्मा	२६३३	७९.६७	६७२	२०.३३	३३०५	१००

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. ५
घरमुलीको लैंगिक अवस्था

३.८ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या विवरण

१५ देखि ५९ वर्षसम्मको उमेरलाई आर्थिक रूपमा सक्रिय मानिन्छ । गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी गर्न सङ्कलन गरिएको तथ्याङ्क विवरण अनुसार गाउँपालिकाको कूल १९५८० जनसंख्यामध्ये १०४१४ जनसंख्या आर्थिक रूपमा सक्रिय भएको देखिन्छ । यो कूल जनसंख्याको ५३ दशमलव १९ प्रतिशत हो । यो प्रतिशत नेपालको राष्ट्रिय औसतभन्दा केही कम रहेको छ । पालिकामा ५६ दशमलव ७५ प्रतिशत जनसंख्या परनिर्भर रहेको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ । उक्त परनिर्भर जनसंख्यामध्ये ३१ दशमलव ६१ प्रतिशत १४ वर्ष मुनिका छन् भने १५ दशमलव २ प्रतिशत ६० वर्ष माथिका रहेका छन् । आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्याको विवरण तालिका नं. ८ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ८
आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्या

वडा नं.	१४ वर्ष मुनी	१५ - ५९ वर्षसम्म	६० वर्षमाथि	जम्मा
१	५८२	१५३०	२८८	२४००
२	५३९	७८०	२६७	१५८६
३	८९२	१२४५	५५९	२६९६
४	६७४	१३३१	४९१	२५०१
५	११५५	९१९	२३०	२३०४
६	१०९५	२४१८	३५०	३८६३
७	६०८	८६७	४२१	१८९६

८	६४४	१३२०	३७१	२३३४
जम्मा	६१८९	१०४१४	२९७७	१९५८०
प्रतिशत	३१.६१	५३.१९	१५.२	१००

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण, २०७४

३.९ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या विवरण

गाउँपालिकामा जम्मा १८१ जना फरक क्षमताका जनशक्ति भएको सर्भेक्षणबाट देखिन्छ । फरक क्षमताको प्रकार तथा फरक क्षमता हुनेहरूको लिङ्ग सर्भेक्षणबाट खुलेको छैन । वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा बढी अपाङ्ग वडा नं १ मा देखिन्छ । वडा नं १ मा ३१ जना अपाङ्ग छन् भने सबैभन्दा कम ७ जना अपाङ्ग वडा नं ३ मा रहेका छन् । वडागत रुपमा अपाङ्गता भएकाहरूको अर्थात फरक क्षमता रहेकाहरूको संख्या तालिका नं. ९ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ९

वडागत फरक क्षमता (अपांग) हुनेहरूको संख्या

वडा नं.	जम्मा (महिला तथा बालबालिकाको तथ्यांक)
१	३१
२	२१
३	१९
४	१३
५	१९
६	२४
७	२०
८	१९
जम्मा	१६६

श्रोत: महिला तथा बालबालिका कार्यालय , २०७४

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ औसत आम्दानी विवरण

गाउँपालिकाको जम्मा वार्षिक आम्दानी २ अरब ९० करोड ८१ लाख ४८ हजार ७ सय ३२ देखिएको छ । घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार सबैभन्दा बढी आम्दानी वडा नं. ६ को रहेको छ भने सबैभन्दा कम आम्दानी वडा नं. वडा नं. ७ को रहेको छ । प्रति परिवार आम्दानीको दृष्टिले सबैभन्दा बढी आय वडा नं. ५ का वासिन्दाको छ । यस वडाका परिवारको प्रतिवर्ष आम्दानी ११ लाखभन्दा बढी छ भने प्रतिव्यक्ति आयको दृष्टिले हेर्दा सबैभन्दा कम आय वडा नं. ३ का वासिन्दाको छ । यस वडाका वासिन्दाको प्रति परिवार आम्दानी करीव ७ लाख २० हजार रहेको छ । प्रति व्यक्ति आम्दानीको दृष्टिले भने सबैभन्दा बढी प्रतिव्यक्ति आम्दानी

वडा नं. २ का बासिन्दाको छ भने सबैभन्दा कम आम्दानी वडा नं. ४ का बासिन्दाको छ। उक्त आम्दानी कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रबाट हुने कूल आय, नोकरी, पेन्सन, वैदेशिक रोजगारी, उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय, मजदुरी तथा अन्य क्षेत्रबाट प्राप्त भएको आय समेत समावेश गरिएको छ। वडागत रुपमा जम्मा वार्षिक आय, प्रति परिवार आय तथा प्रति व्यक्ति आयको विवरण तालिका नं. १०मा दिइएको छ।

तालिका नं. १०

वडागत औसत आम्दानी विवरण

वडा नं	घर परिवार संख्या	जनसंख्या	कूल वार्षिक आम्दानी	प्रति परिवार वार्षिक आम्दानी	प्रतिव्यक्ति वार्षिक आम्दानी
१	३७३	२४००	३०४८२७०५३	८१७२३०	१२७०११
२	३२०	१५८६	२९७५६२७०५	९२९८८३	१८७६१८
३	४९२	२६९६	३५४३३६०००	७२०१९५	१३१४३०
४	३६१	२५०१	३०७४६४८००	८५१७०३	१२२९३७
५	३६२	२३०४	४१२४५७५००	११३९३८५	१७९०१८
६	६३४	३८६३	६४६९९४०००	१०२०४९५	१६७४८५
७	३४१	१८९६	२५४९८१०५५	७४७७४५	१३४४८४
८	४२२	२३३४	३२९५२५६९९	७८०८६६.४	१४११८५
जम्मा	३३०५	१९५८०	२९०८१४८७३२	८७९९२४	१४८५२६

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४. रविपन्नता स्तरीकरण विवरण

गाउँपालिकाको विपन्नताको अवस्था हेर्न गरीबी निवारण कोषको औजार (Tools) प्रयोग गरी विपन्नताको अवस्था मापन गर्दा १० दशमलव ५ प्रतिशत परिवार अति विपन्न अर्थात घ वर्गमा देखिन्छन्। गाउँपालिकामा यस्तो विपन्न परिवारको संख्या ३४८ मात्र छ। यसैगरी ग वर्गका विपन्नको संख्या ८१० अर्थात २४ दशमलव ५ प्रतिशत, मध्यमको संख्या १४६४ अर्थात ४४ दशमलव ३ प्रतिशत तथा सम्पन्नको संख्या ६८३ अर्थात २० दशमलव ७ प्रतिशत रहेको छ। यसरी हेर्दा करीव ३५ प्रतिशत परिवार विपन्न भएको सर्भेक्षणले देखाएको छ। गाउँपालिकाको विपन्नताको अवस्था तालिका नं. ११मा दिइएको छ।

तालिका नं. ११

विपन्नता स्तरीकरणको अवस्था

वडा नं.	क वर्ग	ख वर्ग	ग वर्ग	घ वर्ग	जम्मा
१	५५	८६	११३	११९	३७३
२	२३	१२१	७७	९९	३२०
३	१०५	१४७	२००	४०	४९२
४	६३	१८४	७६	३८	३६१
५	४५	३१३	४	०	३६२

६	१७७	२९०	१४७	२०	६३४
७	४८	१६०	१०४	२९	३४१
८	१६७	१६३	८९	३	४२२
जम्मा	६८३	१४६४	८१०	३४८	३३०५
प्रतिशत	२०.७	४४.३	२४.५	१०.५	१००.०

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.३ खाद्यान्न सुरक्षा/आफ्नो कृषि उत्पादनले खान पुग्ने नपुग्ने अवस्था

गाउँपालिकामा खाद्य सुरक्षाको अवस्था सकारात्मक देखिँदैन । पालिकाका दुईतिहाईभन्दा बढी परिवारलाई ६ महिनाभन्दा कम मात्र आफ्नो उत्पादनले खान पुग्छ । करीव २२.६ प्रतिशत परिवारलाई तीनमहिनाभन्दा कम, ४६.४८ प्रतिशतलाई ३ देखि ६ महिनासम्म मात्र, २१ दशमलव ५७ प्रतिशत परिवारलाई ९ महिनासम्म र ९ दशमलव ३५ प्रतिशतलाई मात्र १२ महिना खान पुग्ने अवस्था सर्भेक्षणबाट देखिन्छ । वडागत रुपमा खाद्य सुरक्षाको अवस्था तालिका नं. १२ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १२

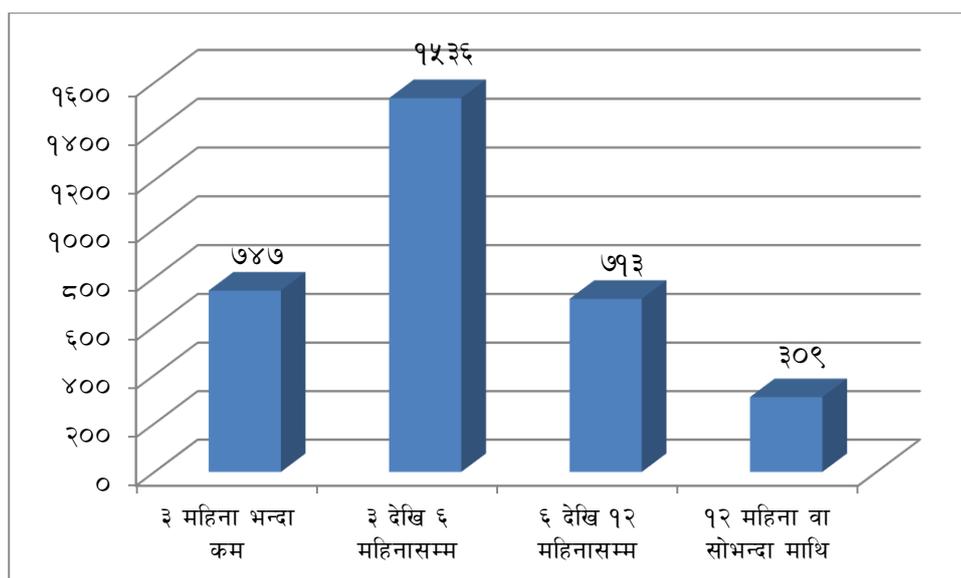
वडागत खाद्य सुरक्षाको अवस्था

वडा नं.	३ महिना भन्दा कम	३ देखि ६ महिनासम्म	६ देखि १२ महिनासम्म	१२ महिना वा सोभन्दा माथि	जम्मा
१	१२०	११३	८६	५४	३७३
२	१५	१३८	७९	८८	३२०
३	९३	१४८	१५२	९९	४९२
४	१३९	१७०	४४	८	३६१
५	०	३४४	१२	६	३६२
६	१७७	२९०	१४७	२०	६३४
७	५२	१५२	१०७	३०	३४१
८	१५१	१८१	८६	४	४२२
जम्मा	७४७	१५३६	७१३	३०९	३३०५
प्रतिशत	२२.६०	४६.४८	२१.५७	९.३५	१००.००

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. ६

गाउँपालिकाको खाद्य सुरक्षाको अवस्था

४.४ आवास संरचना विवरण

गाँउपालिकामा रहेका निजी आवासहरूको संरचनामा २०७२ को भूकम्पपछि आमूल परिवर्तन भएको देखिन्छ । परम्परागत घरहरूका अब अवशेष पनि बाँकी छैनन् । भूकम्पपछि निर्माण भएका घरहरूको संरचना हेर्दा गाँउपालिकाकमा १८ वटा घरहरू पक्की संरचना (आरसिसि स्ट्रक्चर) छन् भने २९०८ वटा कच्ची घर र ३७९ वटा छाप्रो घरहरू रहेका छन् । छाप्रो घरहरूकमश कच्ची घरका रूपमा स्पान्तर हुँदैछन् । वडागत घरको संरचनाको अवस्था तालिका नं. १३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १३

वडागत घरको संरचनाको अवस्था

वडा नं.	पक्की घर (आरसिसि स्ट्रक्चर)	कच्ची घर	छाप्रो घर	जम्मा
१	१	३६९	३	३७३
२	०	३१७	३	३२०
३	०	२५०	२४२	४९२
४	०	३३६	२५	३६१
५	०	३५५	७	३६२
६	०	५९४	४०	६३४
७	१७	३०३	२१	३४१
८	०	३८४	३८	४२२
जम्मा	१८	२९०८	३७९	३३०५

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.५ गरिवीको दर (गरिबीको रेखामुखी रहेको जनसंख्या)

गाउँपालिकामा गरीवीको रेखामुनि रहेकाको जनसंख्या सम्बन्धी विश्लेषण गर्न यस सम्बन्धी जिल्ला तहमा यस सम्बन्धी आधार र तथ्याङ्कको उपलब्ध नहुने हुँदा गरीवी निवारण कोषले प्रयोग गर्ने मापदण्डलाई नै आधार बनाई गरिवीको दर निकाल्न जमर्को गरिएको छ । यस अनुसार अति विपन्न अवस्थामा रहेको जनसंख्यालाई गरीवीको रेखामुनि रहेको जनसंख्या मान्दा १९४६ जनसंख्या गरीवीको रेखामुनी रहेको जनसंख्या हुन आउँछ । जुन गाउँपालिकाको कूल जनसंख्याको १० प्रतिशत हुन आउँछ ।

४.६ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसायिक भन्दा परम्परागत बालीको बाहुल्यता देखिन्छ । तरकारी बाली लगाइएको क्षेत्रफलभन्दा अन्नबाली लगाइएको क्षेत्रफल धेरै बढी छ । अन्नबालीतर्फ धान, मकै, कोदो तथा गहुँको खेति उल्लेख्य रूपमा भएको छ । अन्नबालीपछि फलफूल खेति बढी लगाइएको देखिन्छ । यसैगरी दलहन, तेहलन जस्ता बाली पनि पालिकाभित्र लगाइने र उत्पादन पनि पर्याप्त हुने सर्भेक्षणबाट देखिएको छ । कृषि उत्पादनसँग सम्बन्धित विवरण तालिका नं. १४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १४
कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

क्रसं.	उत्पादन विवरण	बाली लगाइएको क्षेत्रफल हेक्टरमा	उत्पादन परिमाण मुरीमा
१.	अन्न बालीतर्फ		
२.	धान	११५४०	१४६९१
३.	मकै	१२८८०	२२७३१
४.	कोदो	९९२४	११३७८
५.	गहुँ	८२१३	९८५४
६.	दलहन बाली (मास, बोडी,सिमी, मस्याङ, मुसुरो)	१५३४	२९६० के जी
७.	तेलहन बाली (तोरी, सूर्यमुखी)	६३२	१५४१ के जी
८.	फलफूल खेती (केरा, आँप, सुन्तला, नासपाती,भुईँकटहर)	५१२०	१४९७८५ के जी
९.	मसलाबाली (अदुवा, बेसार, लसुन, खुसानी प्याज,)	१४०	१६०५ के जी
१०.	तरकारी बाली राम तोरिया, साग, काउली, भन्टा, बन्दा,आलु, गोलभेडा,	६४१	२१३२०० के जी

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.७ पशुपन्छी संख्या

गाउँपालिकाका बासिन्दाको मुख्य पेशा कृषि भएकोले कृषिको परिपूरकको रूपमा रहेको पशुपालन पनि साथसाथै गरिएको देखिन्छ । पालिकाका सबै वडाहरुमा सबै प्रकारका पशुहरु पालिएको छ । पालिकाभित्र पालिएका पशुहरुमा गाई गोरु, भैसी, खसी, बाखा, सुँगुर, बूँगुर पालिएको देखिन्छ । पालिकाभित्र पालिएका पशुहरुको संख्या तालिका नं १५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १५
गाउँपालिका भित्रका पशुपन्छीको संख्या

वडा नं.	गाई/गोरु	भैसी/राँगा	खसी/बाखा/भेडा	सुँगुर/ब ^२ गुर	हाँस/कुखुरा/परेवा
१	८५२	५२८	८९८	४१५	१८०४
२	५६९	४६९	१४४५	७१	१०५०
३	१०८६	७१३	१२३५	२६७	१५७३
४	८३५	६१३	१०६८	१२८	२५२०
५	४३३	३४२९	९२३	१७७	५५२
६	१५५१	६४१	१८९९	४४२	३६६३
७	२९५	५१७	८७९	१२०	१२२८
८	७०७	३८१	६१९	१७७	१६१०
जम्मा	६३२८	७२९१	८९६६	१७९७	१४०००

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.८ भूस्वामित्वको अवस्था

गाउँपालिकाका बासिन्दाको भूस्वामित्वको अवस्था हेर्न खेत बारी तथा पाखो बारी गरी तीन किसिममा विभाजन गरी तथ्याङ्कसङ्कलन गरिएकोमा ३ रोपनीसम्म खेत भएकाहरु करीव १५ प्रतिशत, ३ देखि १० रोपनीसम्म खेत हुनेहरु करीव ४४ प्रतिशत तथा १० रोपनीभन्दा बढी खेत हुनेहरु करीव ४१ प्रतिशत छ भने बारीतर्फ ३ रोपनीसम्म हुनेहरु २७ प्रतिशत, ३ देखि १० रोपनीसम्म बारी हुनेहरु करीव ३४ प्रतिशत तथा १० रोपनीभन्दा बढी हुनेहरु ३९ प्रतिशत देखिन्छन् । यसैगरी पाखोबारी भने ३ रोपनीसम्म हुनेहरु २० प्रतिशत, ३ देखि १० प्रतिशत हुनेहरु करीव ५८ प्रतिशत तथा १० रोपनीभन्दा बढी हुनेहरु २२ प्रतिशत छन् । वडागत रूपमा भूस्वामित्वको अवस्था तालिका नं. १६ मा दिइएको छ ।

तालिका नं १६
भूस्वामित्वको अवस्था

वडा नं .	खेत			बारी			पाखो		
	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी
१	८६	१३६	५५	१३४	१२६	५४	१०६	११२	५३
२	२००	३६१	१२८०	३७०	८९०	१४०४	८००	३५०	५७
३	१७५	१०८८	१०५	१२८०	१२६०	१०००	८५	१८३०	६१५
४	१७	७०	५२	७८	१००	२९	२९	३९	७६
५	४८०	१८८९	१८४३	३	५	३३३	६	६३	३००
६	२०	१८६	२३०	२९०	२४०	२५०	४८	७७२	१०४
७	२४	१९	५	८१	११८	७१	६९	१०१	३९
८	५७	६६	५६	७२	१३०	१४७	०	०	०
जम्मा	१०५९	३८१५	३६२६	२३०८	२८६९	३२८८	११४३	३२६७	१२४४

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.९ अरुको जग्गा कमाउनेको विवरण

गाँउपालिकामा ५४२ परिवारले अरुको खेत कमाएका छन् भने ६०४ परिवारले बारी तथा ४०६ परिवारले पाखोबारी कमाएका छन् । अरुको जग्गा कमाउनेमा सबैभन्दा बढी वडा नं. २ मा ५४१ परिवार छन् भने वडा नं. ७ तथा ८ मा अरुको जग्गा कमाउने कम छन् । वडागत रुपमा अरुको जग्गा कमाउनेको विवरण तालिका नं. १७मा दिइएको छ ।

तालिका नं १७
भूस्वामित्वको अवस्था

वडा नं .	खेत			बारी			पाखो			जम्मा
	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी	३ रोपनी सम्म	३-१० रोपनी सम्म	१० रोपनी भन्दा बढी	
१	३५	२७	५	३०	१५	१२	१५	१२	६	१५७
२	५०	९२	७१	५५	१००	११	९८	६४	०	५४१
३	४८	७०	२१	०	९०	७६	०	९९	९५	४९९
४	०	७७	०	०	०	०	०	०	०	७७
५	२	१५	०	०	४०	०	०	०	०	५७
६	१	२१	०	३	२३	१४७	६	१०	०	२११
७	७	०	०	०	०	०	०	०	०	७
८	०	०	०	०	१	१	१	०	०	३
जम्मा	१४३	३०२	९७	८८	२६९	२४७	१२०	१८५	१०१	१५५२

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.१० अचल सम्पतीमा महिलाको स्वामित्वको अवस्था

घरजग्गा जस्ता अचल सम्पतीमा महिलाको स्वामित्वको अवस्था हेर्दा गाँउपालिकामा घरजग्गा दुवैमा महिलाहरुको स्वामित्व बढ्दै गएको देखिन्छ । पालिकाका कूल ३३०५ परिवारमध्ये ९९० परिवारमा घर र जग्गा दुवैमा महिलाको स्वामित्व रहेको छ भने परिवारका जग्गामामात्र महिलाको स्वामित्व हुने परिवार संख्या ६५९ रहेको छ । दुवै गरी करीव ५९ प्रतिशत परिवारको अचल सम्पतीमा महिलाको स्वामित्व भएको देखिन्छ । वडा नं. १ को ३२ परिवारबाट उल्लेख भई आएको छैन भने १६२४ परिवारमा घरजग्गा दुवैमा महिलाको स्वामित्व छैन । वडागत रुपमा अचल सम्पतीमा महिलाको स्वामित्वको अवस्था तालिका नं. १८ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १८
अचल सम्पतीमा महिलाको स्वामित्वको अवस्था

वडा नं.	घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व भएका परिवार संख्या	जग्गामा मात्रै स्वामित्व भएका परिवार संख्या	घरजग्गा दुवैमा स्वामित्व नभएका परिवार संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
१	९४	६७	१८०	३२	३७३
२	१५	१०	२९५	०	३२०
३	३३८	९९	५५	०	४९२
४	६१	१००	२००	०	३६१
५	२०५	१५७	०	०	३६२

६	८७	१०	५३७	०	६३४
७	९३	१०५	१४३	०	३४१
८	९७	१११	२१४	०	४२२
जम्मा	९९०	६५९	१६२४	३२	३३०५

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

४.११ भौतिक वस्तुको प्रयोगको अवस्था

गाउँपालिकाका बासिन्दाले प्रयोग गर्ने भौतिक वस्तु तथा अन्य सेवा सुविधाको अवस्था हेर्दा २३८७ परिवारका घरमा रेडियो सेट, ५९८ परिवारका घरमा टिभीसेट, ११६ परिवारका घरमा कम्प्युटर, २९२३ परिवारका घरमा मोबाइल सेट भएको देखिन्छ भने २२ परिवारसँग गाडी, १०३ परिवारसँग मोटरसाइकल भएको देखिन्छ। सेवा सुविधाको आधारमा पालिकाभित्रका परिवार संख्या तालिका नं. १९ मा दिइएको छ।

तालिका नं. १९
भौतिक सुविधाका आधारमा परिवार संख्या

सेवा सुविधाको विवरण	वडा नं								जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	
रेडियो भएका	१७४	२९५	४७८	२३५	३५०	३५०	२१०	२९५	२३८७
टि.भी भएका	४१	१०७	७	६	१५०	१५०	६७	७०	५९८
केवल लाइन जोडेका	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कम्प्युटर भएका	१०	१९	२२	१	६	६	४	४	७२
इन्टरनेट सुविधा भएका	०	०	०	०	०	०	०	०	०
टेलिफोन भएका	४	११	८	०	१०	१०	३	१	४७
मोबाइल घरघुरीवार	३४६	३०१	४९०	३०२	३९०	३९०	२९७	४०७	२९२३
गाडी	४	५	३	३	०	४	०	३	२२
मोटर साइकल	३	८	२	४	०	१०	८	७	४२
साइकल	०	२	९	०	०	०	०	०	११
अन्य साधन	०	०	०	०	०	०	०	०	०
फ्रिज	०	०	१	०	०	७	०	०	८

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

परिच्छेद ५ सामाजिक अवस्था

५.१ साक्षरता अवस्था

गाउँपालिकाको साक्षरताको अवस्था विश्लेषण गर्न ५ वर्ष माथि उमेरको तथ्याङ्कलाई आधार मान्नुपर्नेमा साक्षरताको तथ्याङ्कसङ्कलन गर्दा ५ वर्ष उमेर समुहका नछुट्टिएको कारण सबै उमेर समुहको साक्षरताको अवस्था सङ्कलन भएको छ। प्राप्त विवरण अनुसार गाउँपालिकामा ३१६२ जनसंख्या निरक्षर छन्। यो संख्यामा २१३४ जना भने ६ वर्षमुनिका मात्र छन्। निरक्षरताको यो प्रतिशत १६ दशमलव १५ हुन आउँछ। यस हिसाबले पालिकाका ८३ दशमलव ८५ प्रतिशत जनता साक्षर छन्। साक्षरताभिन्न साक्षर मात्रैको प्रतिशत २४.०५, माध्यमिक तह उत्तीर्ण गर्नेहरु २५.६२ तथा एसएलसीमाथिको प्रतिशत ३४ दशमलव १८ रहेको छ। गाउँपालिकाको साक्षरताको अवस्था तालिका नं. २० मा दिइएको छ।

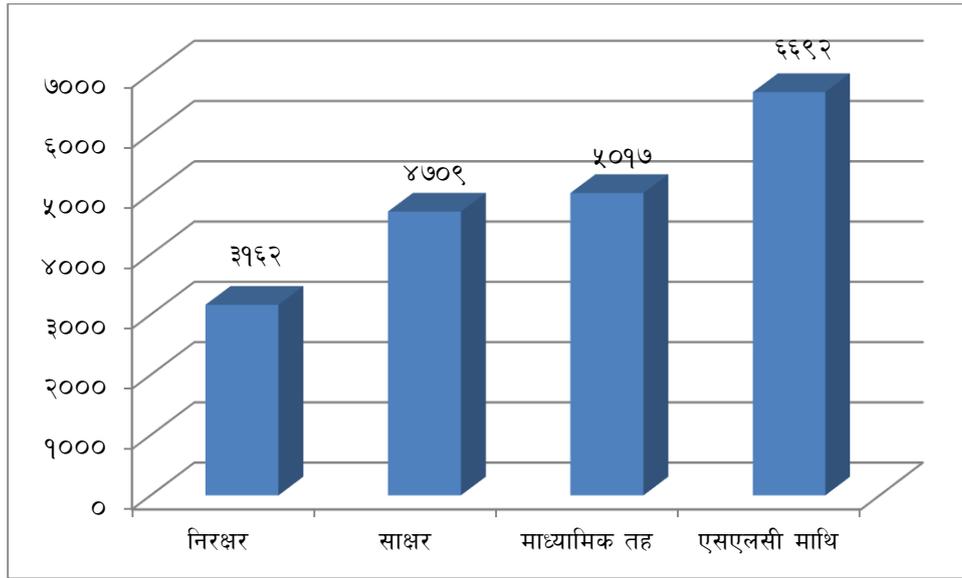
तालिका नं. २०
साक्षरताको अवस्था

वडा नं.	निरक्षर	साक्षर	माध्यमिक तह	एसएलसी माथि	जम्मा
१	३२९	५५२	६३४	८८५	२४००
२	१३६	१७७	२१३	१०६०	१५८६
३	३३७	१०८४	७०१	५७४	२६९६
४	३६३	३३३	५८०	१२२५	२५०१
५	३८७	४३५	७०३	७७९	२३०४
६	४५१	१११६	११२१	११७५	३८६३
७	३८३	५४७	४३८	५२८	१८९६
८	७७६	४६५	६२७	४६६	२३३४
जम्मा	३१६२	४७०९	५०१७	६६९२	१९५८०

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. ७

पालिकाभित्रको निरक्षर तथा साक्षरको सख्या

५.२ साक्षरताको तहगत विवरण

पालिकाभित्रका शैक्षिक जनशक्तिहरूको तहगत अवस्था हेर्दा तह नखुलेका तथा एसएलसी उत्तीर्ण गर्नेहरूको संख्या बढी छ। पालिकामा स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण गरेको संख्या न्यून छ। वडागत रूपमा तह अनुसार शैक्षिक उपलब्धी हासिल गर्नेको संख्या तालिका नं. २१ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २१
वडागत शैक्षिक तहको अवस्था

वडा	विवरण	शैक्षिक तह						
		एलएससि तह	आइए तह	स्नातक तह	स्नाकोत्तर तह	स्नातकोत्तर माथि	अनौपचारिक शिक्षा	तह नखुलेको
१	जम्मा	६७८	१९३	४४	१५	०	३२९	११५६
	पुरुष	३५०	१७९	२४	०	०	६८	७४०
	महिला	३२८	१४	२०	०	०	२६१	४१६
२	जम्मा	४४८	३६७	२१५	३०	०	१६३	३६३
	पुरुष	२४६	१९८	१५१	१८	०	५१	२११
	महिला	२०२	१६९	६४	१२	०	११२	१५२
३	जम्मा	५७४	१५०	५०	३	०	५५९	१००
	पुरुष	२०७	७२	२३	३	०	१८०	३१
	महिला	३६७	७८	२७	०	०	३७९	६९
४	जम्मा	५८३	४१५	१७३	५४	०	४९६	०
	पुरुष	३००	२३०	८८	२६	०	२९६	०

	महिला	२८३	१८५	८५	२८	०	२००	०
५	जम्मा	४९७	२००	१६८	५०	०	२४१	११४८
	पुरुष	२४८	१६१	१२०	४८	०	१२०	६१५
	महिला	२४९	३९	४८	२	०	१२१	५३३
६	जम्मा	५५६	५०	१९	७	०	१८५१	०
	पुरुष	२९२	२०	७	७	०	८५८	०
	महिला	२६४	३०	१२	०	०	९९३	०
७	जम्मा	२४४	१५०	१००	५४	०	६०	११८
	पुरुष	१२६	१००	७०	३८	०	१३	६९
	महिला	९८	५०	३०	१६	०	४७	४९
८	जम्मा	४२३	२४५	१४६	३०	०	७७६	६६९
	पुरुष	१२६	१२५	७५	१७	०	३७७	४७५
	महिला	९८	१२०	७१	१३	०	३९९	१९४

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

५.३ गाँउपालिका भित्रका विद्यालय विवरण

पालिकाभित्र जम्मा ४४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरु छन् । ती मध्ये ४ वटा विद्यालय १२ कक्षा सञ्चालित, ३ वटा विद्यालय १० कक्षा सञ्चालित, ४ वटा ८ कक्षा सञ्चालित तथा बाँकी प्राथमिक तह सञ्चालन भइरहेका विद्यालय छन् । पछिल्लो समयमा आधारभूत र प्राथमिक तह गरी विद्यालय शिक्षामा २ तह गरिएको सन्दर्भमा ७ वटा विद्यालय माध्यमिक तह तथा बाँकी ३७ वटा विद्यालय आधारभूत तहका छन् । सञ्चालित कक्षाको आधारमा विद्यालय विवरण तालिका नं. २२ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २२
सञ्चालन भएका कक्षा अनुसार विद्यालय विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	तह	सञ्चालित कक्षा	साविक ठेगाना	हालको ठेगाना	वडा नं.
१	महेश्वर मा.वि. भदौरे	माध्यमिक	१-१०	भदौरे २	चिशंखुगढी	६
२	बालकन्या प्रा.वि. दुमिसखर्क	आधारभूत	१-५	भदौरे ७	चिशंखुगढी	६
३	कालिका प्रा.वि. भोजे	आधारभूत	१-३	भदौरे ७	चिशंखुगढी	६
४	जाल्पा प्रा.वि. मसेपु	आधारभूत	१-३	भदौरे ५	चिशंखुगढी	६
५	छात्रप्रगति मा.वि. भदौरे	माध्यमिक	१-१०	भदौरे ९	चिशंखुगढी	६
६	पञ्चकन्या प्रा.वि. भदौरे	आधारभूत	१-५	भदौरे ४	चिशंखुगढी	६
७	नवप्रतिभा प्रा.वि. कामीगाउँ	आधारभूत	१-३	भदौरे ८	चिशंखुगढी	६
८	तेजमाया राई प्रा.वि. बोहोरे	आधारभूत	१-५	भदौरे १	चिशंखुगढी	६
९	सिद्धदेवी प्रा.वि. रानाटोल	आधारभूत	१-५	भदौरे ६	चिशंखुगढी	६
१०	जाल्पा प्रा.वि. अँघेरी	आधारभूत	१-५	दियाले ३	चिशंखुगढी	३
११	सिद्धस्थान प्रा.वि. ढुंगानागाउँ	आधारभूत	१-५	दियाले ९	चिशंखुगढी	३

१२	रक्तमाला प्रा.वि. आँपशर्वांरा	आधारभूत	१-५	दियाले ४	चिशंखुगढी	३
१३	कालिका प्रा.वि. चाँपावोट	आधारभूत	१-५	दियाले २	चिशंखुगढी	३
१४	लक्ष्मी प्रा.वि. हात्तीखर्क,	आधारभूत	१-३	दियाले ६	चिशंखुगढी	३
१५	जाल्पा मा.वि. दियाले	माध्यमिक	१-१०	दियाले ७	चिशंखुगढी	३
१६	हरिकालिका प्रा.वि. कोलडाँडा	आधारभूत	१-५	कुइभिर २	चिशंखुगढी	१
१७	कुइभिर उ.मा.वि. कुइभिरटार	माध्यमिक	१-१२	कुइभिर ५	चिशंखुगढी	१
१८	गहते प्रा.वि. गहते	आधारभूत	१-५	कुइभिर ७	चिशंखुगढी	१
१९	भुमेस्थान प्रा.वि. भुमेस्थान	आधारभूत	१-३	कुइभिर १	चिशंखुगढी	१
२०	भोटेछाप प्रा.वि. भोटेछाप	आधारभूत	१-५	कुइभिर ९	चिशंखुगढी	१
२१	विराजुनकौशिका प्रा.वि. माफ्रिटार	आधारभूत	१-३	कुइभिर ५	चिशंखुगढी	१
२२	भुमेस्थान प्रा.वि. भलायटार	आधारभूत	१-३	माम्बा १	चिशंखुगढी	८
२३	माम्बा उ.मा.वि. माम्बा	माध्यमिक	१-१२	माम्बा ४	चिशंखुगढी	८
२४	कुडुले प्रा.वि. कुडुले	आधारभूत	१-५	माम्बा ५	चिशंखुगढी	८
२५	बौद्ध प्रा.वि. ठूलुङ्गा	आधारभूत	१-३	माम्बा ८	चिशंखुगढी	७
२६	कालिका प्रा.वि. सोलाघर	आधारभूत	१-५	माम्बा ९	चिशंखुगढी	७
२७	बसेरी प्रा.वि. बसेरी	आधारभूत	१-५	माम्बा ७	चिशंखुगढी	७
२८	पारिजातस्मृति नि.मा.वि. भँडारे	आधारभूत	१-८	माम्बा ७	चिशंखुगढी	८
२९	उदय प्रा.वि. तीनधारे	आधारभूत	१-५	पोखरे ६	चिशंखुगढी	२
३०	नवदुर्गा प्रा.वि. हिलेछाप	आधारभूत	१-३	पोखरे १	चिशंखुगढी	२
३१	विजय प्रा.वि. खाल्टा	आधारभूत	१-३	पोखरे ५	चिशंखुगढी	२
३२	कालिका नि.मा.वि. पोखरे	आधारभूत	१-८	पोखरे ३	चिशंखुगढी	२
३३	सरस्वती उ.मा.वि. खानिभञ्ज्याङ	माध्यमिक	१-१२	पोखरे ८	चिशंखुगढी	२
३४	कालिका नि.मा.वि. लेखर्क	आधारभूत	१-८	रातमाटे ६	चिशंखुगढी	४
३५	जाल्पा उ.मा.वि. कालिमाटी	माध्यमिक	१-१२	रातमाटे २	चिशंखुगढी	४
३६	बुद्ध प्रा.वि. खसे	आधारभूत	१-३	रातमाटे ७	चिशंखुगढी	४
३७	सिंहदेवी नि.मा.वि. नवलपुर	आधारभूत	१-८	रातमाटे ९	चिशंखुगढी	४
३८	चेतन प्रा.वि. रातमाटे	आधारभूत	१-५	रातमाटे ७	चिशंखुगढी	४
३९	इन्द्रमाला प्रा.वि. चाकलढुङ्गा	आधारभूत	१-५	रातमाटे ५	चिशंखुगढी	४
४०	छहरे प्रा.वि. कोइरालागाउँ	आधारभूत	१-३	रातमाटे ५	चिशंखुगढी	४
४१	सिद्धदेवी प्रा.वि. चिसापानी	आधारभूत	१-५	सेर्ना ६	चिशंखुगढी	५
४२	जानुका प्रा.वि. छहरे	आधारभूत	१-५	सेर्ना ७	चिशंखुगढी	५
४३	सेर्ना नि.मा.वि. सेर्ना	आधारभूत	१-८	सेर्ना ३	चिशंखुगढी	५
४४	कृष्माण्डा प्रा.वि. पाखे	आधारभूत	१-५	सेर्ना १	चिशंखुगढी	५

श्रोत:जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.४ तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण

पालिकामा जम्मा २०२ शिक्षक दरबन्दी (राहत समेत) छन् । तीमध्ये १४३ प्रावि तह, ३२ निमावि तह, २१ मावि तह तथा ६ जना उमावि तहका छन् । भएका दरबन्दीहरू मध्ये ११९ स्थायी, ४५ अस्थायी तथा ३८ वट राहत रहेका छन् । पालिकाभरीको दरबन्दीको विवरण तालिका नं. २३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २३
तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण

तह	श्रेणी	दरबन्दी संख्या
प्राथमिक	प्रथम	४
	द्वितीय	५९
	तृतीय	२९
	अस्थायी	३०
	राहत	२१
	जम्मा	१४३
निम्न माध्यमिक	प्रथम	१
	द्वितीय	५
	तृतीय	१०
	अस्थायी	८
	राहत	८
	जम्मा	३२
माध्यमिक	प्रथम	
	द्वितीय	२
	तृतीय	९
	अस्थायी	१
	राहत	९
	जम्मा	२१
उमावि	अस्थायी	६
	राहत	
	जम्मा	६

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.५ बिद्यालयकोतहगत विद्यार्थी विवरण

पालिकाभित्र जम्मा ४४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरु छन् भने ४ कक्षासम्म सञ्चालित एउटा संस्थागत स्कूल रहेको छ । पछिल्लो समयमा विद्यालय तहलाई आधारभूत तह र माध्यामिक तह भनी २ प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको भए पनि विद्यालयगत अभिलेखमा भने प्रावि, निमावि,मावि तथा उमावि तह भनी विद्यार्थी संख्याको अभिलेख राख्ने गरिएको छ । जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट प्राप्त पछिल्लो विवरण अनुसार पालिकाभरी १४८७ प्राथमिक तहमा, ८९० निमावि तहमा, ५५४ मावि तहमा र २५२ विद्यार्थी उमावि तहमा गरी कूल ३१८३ विद्यार्थीहरु छन् । ती मध्ये जना १५६८ छात्र तथा १६१५ छात्रा रहेका छन् ।

यसैगरी पालिकाभित्रका ४४ वटा सामुदायिक विद्यालयमा २०२ जना शिक्षकहरु कार्यरत रहेको जिल्ला शिक्षा कार्यालयको अभिलेखमा देखिन्छ । उक्त शिक्षक संख्यामा ६३ जना महिला तथा १३९ जना पुरुष छन् । विद्यालयगत र उमेरगत विद्यार्थीको संख्या तालिका नं. २४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २४
तहगत विद्यार्थी संख्या

विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या प्रावि तह			विद्यार्थी संख्या निमावि तह			विद्यार्थी संख्या मावि तह			विद्यार्थी संख्या उमावि तह		
	केट	केटा	जम्मा	केटी	केटा	जम्मा	केटी	केटा	जम्मा	केटी	केटा	जम्मा
हरीकालीका प्रा. वि	२८	२६	५४									
भोटेछाप प्रा.वि	११	१७	२८									
वीरार्जुन आधारभूत	१४	१२	२६									
गहते आधारभूत	१५	१६	३१									
कुईभिर उ.मा.वि	१६	२५	४१	२६	२५	५१	४६	३८	८४			
श्री भुमेस्थान प्रा.वि	४	८	१२									
कालिका आ.वि	५६	४०	९६									
विजय प्रा.वि	४	७	११									
उदय प्रा.वि	१३	७	२०									
बौद्ध आधारभूत वि.	१५	२०	३५									
श्री कालिका आ.वि.	३०	२९	५९									
श्री वसेरी आ.वि	१७	१७	३४									
माम्खा मा.वि. माम्खा	१०	७	१७	७०	६५	१३५	३३	३७	७०	५०	४०	९०
कुडुले आधारभूत वि	२४	२०	४४									
श्री पारीजात स्मृति	११३	१०३	२१६									
कालीका आ.वि	८	१७	२५									
सिद्धस्थान आ .वि	१३	१०	२३									

इन्द्रमाला प्रा.वि	२२	२७	४९									
छहरे प्रा.वि	२४	३१	५५									
जाल्पा कालिमाटि	४१	३७	६१	५४	७६	१३०	९४	७६	१७०	५४	४१	९५
सिंहदेवि आ.वि	४६	३९	८४									
चेतन प्रा.वि	१८	२४	४२									
बुद्ध प्रा.वि खसे	२५	२२	४७									
कालिका आ.वि	२३	२२	४५									
शोर्ना आधारभूत शोर्ना	४६	४०	८६									
जानुका आ.वि छहरे	८	८	१६									
कृष्मान्डा आ.वि	२४	१९	४२									
सिंहदेवि आ.वि	१७	२३	४०									
श्री पञ्चकन्या आ.वि	२०	३३	५५									
श्री छात्र प्रगती मा.वि	५०	५९	१०९	७३	१५३	१५८	४९	५४	१०३			
श्री बालकन्या आ.वि	९	५	१४									
नव प्रतिभा प्रा.वि	२०	१६	३६									
श्री कालिका आ.वि	५	७	१२									
श्री भूमेस्थान आधारभूत	७	८	१५									
सरस्पती उच्च मा.वि	२५	१८	४३	४०	३०	७०	२०	२८	४८			
जाल्पा मा.वि	८	१३	२१	२१	२५	४६	३०	४५	७५			
लक्ष्मी आ.वि	६	५	११									
रक्तमाला आ.वि	११	५	१६									
श्री महेश्वर मा.वि	१०	५	१५	४५	५९	१०४	३३	५१	८४			
नव दुर्गा आ.वि	१०	८	१८									

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.६ विद्यालयको भौतिक अवस्था

विद्यालयमा आवश्यक भौतिक अवस्थाको हिसाबले गाँउपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरु सुविधा सम्पन्न छैनन् । विजुली कुनै पनि विद्यालयमा पुगेको छैन भने खानेपानीको पहुँच पनि सबै विद्यालयको छैन । सामान्य खालको खेलमैदान सबै विद्यालयमा छ तर घेराबार र हात धुने ठाँउ कुनै विद्यालयमा भएको तथा कुनैमा बाँकी रहेको अवस्था छ । विद्यालयहरुको भौतिक अवस्था तालिका नं २५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २५

बिद्यालयको भौतिक अवस्था

क्र.स.	बिद्यालयको नाम तथा ठेगाना	भौतिक अवस्था						
		बिजुली	खानेपानी	प्राथमिक उपचार कक्ष	शौचालय	हात धुने ठाउँ	खेलमैदान	घेराबार
१.	हरीकालीका प्रा. वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
२.	भोटेछाप प्रा.वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३.	वीरार्जुन कौशिका आधारभुत	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
४.	गहते आधारभुत	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
५.	कुईभिर उ.मा.वि	नभएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
६.	श्री भुमेस्थान प्रा.वि.कुईभिर	नभएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
७.	नव दुर्गा आ.वि	नभएको	छैन	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
८.	कालिका आ.वि	नभएको	छैन	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
९.	विजय प्रा.वि	नभएको	छैन	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
१०.	उदय प्रा.वि	नभएको	छैन	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
११.	सरस्वती उ.मा.वि	छ	छैन	भएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
१२.	जाल्पा मा.वि	नभएको	नभएको	भएको	छ	नभएको	सामान्य	छैन
१३.	लक्ष्मी आ.वि	नभएको	नभएको	भएको	छ	नभएको	सामान्य	छैन
१४.	जाल्पा आ.वि	नभएको	नभएको	नभएको	छैन	नभएको	सामान्य	छैन
१५.	रक्तमाला आ.वि	नभएको	नभएको	नभएको	छ	नभएको	सामान्य	छैन
१६.	कालीका आ.वि	नभएको	नभएको	नभएको	छ	नभएको	सामान्य	छैन
१७.	सिद्धस्थान आ .वि	नभएको	नभएको	नभएको	छ	नभएको	सामान्य	छैन
१८.	इन्द्रमाला प्रा.वि	नभएको	छ	नभएको	छ	नभएको	छ	छैन
१९.	छहरे प्रा.वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
२०.	जाल्पा कालिमाटि उ.मा.वि	नभएको	छ	भएको	छ	नभएको	छ	छैन
२१.	सिंहदेवि नि.मा.वि	नभएको	छ	भएको	छ	नभएको	छ	छैन
२२.	चेतन प्रा.वि	नभएको	छ	भएको	छ	नभएको	भएको	छैन
२३.	बुद्ध प्रा.वि खसे	नभएको	छ	भएको	भएको	नभएको	भएको	छैन
२४.	कालिका नि.मा.वि	छ	छ	भएको	छ	नभएको	भएको	छैन
२५.	शोर्ना नि.मा.वि शोर्ना	नभएको	नभएको	भएको	सामान्य	छ	छ	छैन
२६.	जानुका आ.वि छहरे	नभएको	नभएको	भएको	सामान्य	छ	छ	छैन
२७.	कुषमान्डा आ.वि	नभएको	नभएको	भएको	सामान्य	छ	छ	छैन
२८.	सिंहदेवि आ.वि चिसापानि	नभएको	नभएको	भएको	सामान्य	छ	छ	छैन
२९.	श्री पञ्चकन्या आ.वि भदौरे	नभएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३०.	श्री छात्र प्रगती मा.वि भदौरे	भएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छ
३१.	श्री वालकन्याआ.वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३२.	नव प्रतिभा प्रा.वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन

३३.	श्री कालिका आ.वि	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३४.	श्री महेश्वर मा.वि	नभएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३५.	श्री कालिका आ.वि. चि.गा.पा	सामान्य	नभएको	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
३६.	श्री वसेरी आ.वि.चि.गा.पा.७	सामान्य	नभएको	नभएको	सामान्य	छैन	सामान्य	छैन
३७.	माम्खा मा.वि. माम्खा	नभएको	सामान्य	भएको	सामान्य	नभएको	भएको	छैन
३८.	कुडुले आधारभूत विद्यालय	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
३९.	श्री पारीजत स्मृति विद्यालय	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
४०.	श्री भूमेस्थान आधारभूत	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन
४१.	बौद्ध आधारभूत वि.	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	नभएको	सामान्य	छैन

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.७ स्वच्छता तथा सरसफाइ (वास) सुविधाको आधारमा विद्यालय विवरण

पालिकाभित्रका धेरै विद्यालयमा अहिले पनि खानेपानी सुविधा उपलब्ध छैन । पालिकाभरीका ११ वटा विद्यालयमा मात्र खानेपानी छ भने केही विद्यालयमा छात्र छात्राको एउटै शौचालय भएको देखिन्छ । कतिपय विद्यालयमा शौचालय पछि हातधुने ठाँउको व्यवस्था छैन । किशोरीहरूले महिनावारी भएको समयमा प्रयोग गरिने प्याड सुरक्षित डिस्पोज गर्ने इन्सिनेरेटर कुनै पनि विद्यालयमा छैनन् । सरसफाइ सुविधाका आधारमा विद्यालय विवरण तालिका नं. २६ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २६
सरसफाइ सुविधाका आधारमा विद्यालय

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	खानेपानी सुविधा भए नभएको	शौचालय		हात धुने ठाँउ भए नभएको	इन्सिनेरेटर भए नभएको
			छात्र छात्रा र शिक्षक छुट्टै	सबैलाई एउटै		
१.	हरीकालिका प्रा. वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
२.	भोटेछाप प्रा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३.	वीरार्जुन कौशिका आ	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
४.	गहते आधारभूत	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
५.	कुईभिर उ.मा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
६.	भुमेस्थान प्रा.वि.	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
७.	नव दुर्गा आ.वि	नभएको		सबैलाई	नभएको	नभएको
८.	कालिका आ.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
९.	विजय प्रा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
१०.	उदय प्रा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
११.	सरस्वती उ.मा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
१२.	जाल्या मा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१३.	लक्ष्मी आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१४.	जाल्या आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१५.	रक्तमाला आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१६.	कालिका आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१७.	सिद्धस्थान आ .वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
१८.	इन्द्रमाला प्रा.वि	छ	छुट्टै		नभएको	नभएको
१९.	छहरे प्रा.वि	छ	छुट्टै		नभएको	नभएको

२०.	जाल्या कालिमाटि उमावि	छ	छुट्टै		नभएको	नभएको
२१.	सिंहदेवि नि.मा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
२२.	चेतन प्रा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
२३.	बुद्ध प्रा.वि खसे	छ	छुट्टै		छ	नभएको
२४.	कालिका नि.मा.वि	छ	छुट्टै		छ	नभएको
२५.	शेर्ना नि.मा.वि शेर्ना	नभएको	छुट्टै		निर्माणधिन	नभएको
२६.	जानुका आ.वि छहरे	नभएको	छुट्टै		निर्माणधिन	नभएको
२७.	कुषमान्डा आ.वि	नभएको	छुट्टै		निर्माणधिन	नभएको
२८.	सिंहदेवि आ.वि	नभएको	छुट्टै		निर्माणधिन	नभएको
२९.	श्री पञ्चकन्या आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३०.	श्री छात्र प्रगती मा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३१.	श्री बालकन्या आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३२.	नव प्रतिभा प्रा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३३.	श्री कालीका आ.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३४.	श्री महेश्वर मा.वि	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३५.	श्री कालिका आ.वि.	नभएको		एउटै	नभएको	नभएको
३६.	श्री वसेरी आ.वि.	नभएको		एउटै	नभएको	नभएको
३७.	माम्खा मा.वि. माम्खा	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३८.	कुडुले आधारभूत	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
३९.	श्री पारीजत स्मृति	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
४०.	श्री भूमेस्थान आधारभूत	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको
४१.	वौद्ध आधारभुत वि.	नभएको	छुट्टै		नभएको	नभएको

श्रोत:जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.८ बालविकास केन्द्रहरु

पालिकाभित्रका विद्यालय तथा अलग्गै गरी १६ वटा विद्यालयहरुमा बाल विकास केन्द्र सञ्चालन भएको देखिन्छ । बालबालिकाको शारिरीक तथा मानसिक विकासका लागि उपयुक्त मानिएको बाल विकास केन्द्र सबै विद्यालयमा पुग्न सकेको देखिदैन । बाल विकास केन्द्रमा भर्ना भएका बालबालिका संख्या भने सबै विद्यालयबाट विवरण प्राप्त भएको छैन । विद्यालयमा सञ्चालित बाल विकास केन्द्रको विवरण तालिका नं. २७ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २७
बाल विकास केन्द्रहरु

क्र.सं.	बालविकास केन्द्रको नाम	ठेगाना (वडा तथा बस्ती)	भर्ना भएका बालबालिका संख्या			शिक्षक संख्या		
			केटी	केटा	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१.	कुईभिरटार बालविकास केन्द्र	साविक वडा	१	२	३	१	०	१
२.	विरार्जुन बालविकास केन्द्र	साविक वडा	२	३	५	१	०	१
३.	हरीकालीका बालविकास केन्द्र	साविक वडा	४	५	९	१	०	१
४.	भुमेस्थान बालविकास केन्द्र	साविक वडा	३	०	३	१	०	१
५.	गहते प्रा.वि बालविकास केन्द्र	साविक वडा	१	१	२	१	०	१
६.	भोटेछाप बालविकास केन्द्र	साविक वडा	०	०	०	१	०	१

७.	नव दुर्गा आ.वि	हिलेछाप				१	०	१
८.	कालिका आ.वि	घिमिरे गाउँ				१	०	१
९.	उदय प्रा.वि	तिनधारे				१	०	१
१०.	सरस्वती उ.मा.वि	खानीभञ्ज्याङ्ग				१	०	१
११.	शेर्ना नि.मा.वि शेर्ना	शेर्ना	११	५	१७	१	०	१
१२.	जानुका आ.वि छहरे	पाखे	२	२	४	१	०	१
१३.	कुषमान्डा आ.वि	शेर्ना	४	८	१२	१	०	१
१४.	सिंहदेवि आ.वि चिसापानि	चिसापानि	९	३	१२	१	०	१
१५.	श्री कालिका आ.वि.	चि.गा.पा ७	३०	२९	५९			
१६.	श्री वसेरी आ.वि.	चि.गा.पा.७	१७	१७	३४			
१७	माम्खा मा.वि	चि.गा.पा ८			९	१	०	१
१८	पारीजात समृद्धि आ.वि	चि.गा.पा ८			१२	१	०	१

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, २०७४

५.९ वडा तहमा विद्यमान स्वास्थ्य सेवा सेवाहरु

गाउँपालिकाभित्र स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन साविकका सबै गाविसहरुमा स्वास्थ्य चौकीहरु रहेका छन् । ती चौकीहरुबाट सामान्य प्राथमिक उपचार हुने गरेको र उक्त स्वास्थ्य चौकीको सेवा अपर्याप्त भएको अवस्थामा रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पतालमा रेफर गर्ने गरिएको छ । पालिकाभित्र उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाको विवरण तालिका नं. २८ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २८ स्वास्थ्य सुविधाको अवस्था

वडा नं	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	स्वास्थ्यकर्मीको योग्यता	स्वास्थ्यसंस्थाबाट उपलब्ध हुने सेवा	रिफर गर्ने नजिकको अस्पताल
१	कुइभिर स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
२	पोखरे स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
३	दियाले स्वास्थ्य चौकि	अहेव	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
४	रातमाटे स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
५	शेर्ना स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
६	भदौरे स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
७	माम्खा स्वास्थ्य इकाई	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल
८	माम्खा स्वास्थ्य चौकि	हेल्थ असिस्टेन्ट	प्राथमिक उपचार	रुम्जाटार वा ओखलढुंगा अस्पताल

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

५.१० शौचालय प्रयोगको अवस्था

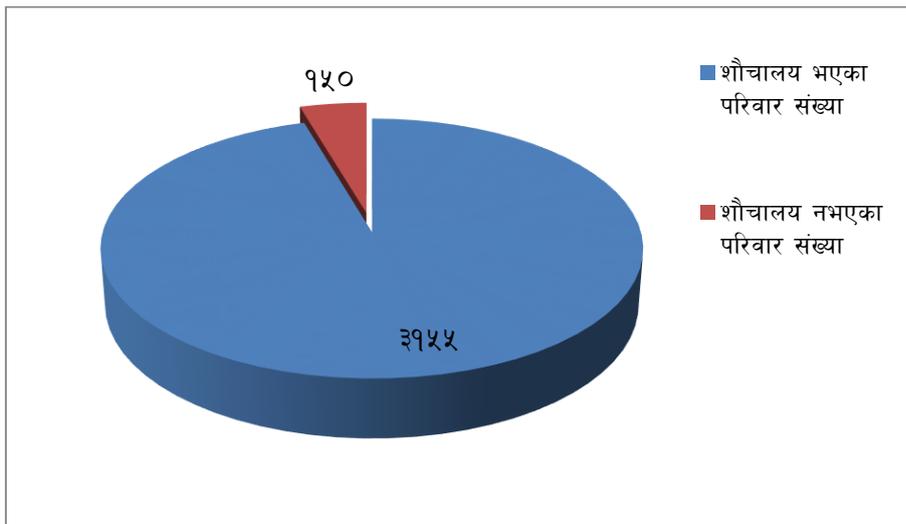
गाउँपालिकामा करीव ९८ प्रतिशत घरपरिवारले शौचालय प्रयोग गरेको देखिन्छ। सबै वडामा गरी जम्मा ५२ वटा घरमा भने शौचालय नभएको सर्भेक्षणबाट देखिएको छ। शौचालय शत प्रतिशत हुन बाँकी वडाहरूमा वडा नं. ३, ४, ६, ७ र ८ छन् भने वडा नं. १, २ र ५ का सबै घरमा शौचालय बनेको देखिन्छ। वडागत शौचालयको अवस्था तालिका नं. २९ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २९
शौचालय प्रयोगको अवस्था

वडा नं.	शौचालय भएका परिवार संख्या	शौचालय नभएका परिवार संख्या	जम्मा
१	३७३	०	३७३
२	३२०	०	३२०
३	४८२	१०	४९२
४	३५१	१०	३६१
५	३६२	०	३६२
६	६२३	११	६३४
७	२७२	६९	३४१
८	३६२	६०	४२२
जम्मा	३१५५	१५०	३३०५

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

चित्र नं. ८
शौचालय प्रयोगको अवस्था

यसैगरी शौचालय भएका ३१५५ घरहरूमध्ये २५६२ घरमा सेफ्टीट्याँक भएको शौचालय छन् भने ५८३ परिवारमा साधारण सुरक्षा तरिकाले फोहोर व्यवस्थापन गरिएको छ। शौचालयको फोहोर व्यवस्थापनका आधारमा शौचालयको संख्या तालिका नं. ३० मा दिइएको छ।

तालिका नं. ३०
शौचालयको फोहोर व्यवस्थापन

वडा नं.	चर्पी भएका परिवार संख्या	चर्पी नभएका परिवार संख्या	सार्वजनिक ढलमा मिसाइएको	सेप्टिक ट्याङ्क भएको	साधारण तरीकाले व्यवस्थापन गरिएको
१	३७३	०	०	३२६	४७
२	३२०	०	०	३१५	५
३	४८२	१०	०	४७२	१०
४	३५१	१०	०	३११	४०
५	३६२	०	०	३३६	२६
६	६२३	११	०	४२३	२००
७	२७२	६९	०	२२९	४३
८	३६२	६०	०	१५०	२१२
जम्मा	३१४५	१६०	०	२५६२	५८३

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

५.११ वडागत वातावरण तथा सरसफाइको अवस्था

गाउँपालिकामा स्वास्थ्य तथा सरसफाइको अवस्था हेर्दा साविकको सबै वडाहरुमा यअघि नै खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भइसकेको छ भने वडा नं. ३ मा भन्दा बाहेक अन्य सार्वजनिक शौचालय रहेका छैनन् । ४४ मध्ये १४ वटा विद्यालयमा मात्र हात धुने ठाँउ बनेको छ भने बाँकी विद्यालयहरुमा हात धुने ठाँउ बनेको देखिँदैन । खानेपानी योजनाको शुद्धता परीक्षण पनि जम्मा ७ वटा आयोजनामा मात्र भएको सर्भेक्षणबाट देखिन्छ । वडागत वातावरण तथा सरसफाइको अवस्था तालिका नं. ३१ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३१
वडागत वातावरणीय सरसफाइको अवस्था

स्वास्थ्य तथा सरसफाइका सूचकहरु	इकाइ	परिमाण वडागत							
		१	२	३	४	५	६	७	८
खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्रको घोषणा	वडा/साविक गाविस	२०७२	२०७२	२०७२	२०७२	२०७२	२०७२	२०७२	२०७२
सार्वजनिक शौचालय	वटा	०	१	०	०	०	०	०	०
विद्यालयमा हात धुने ठाउँ	विद्यालय	१	४	०	३	३	२	१	१
खानेपानीको शुद्धता परीक्षण	मुहान/आयोजना	३	०	४	०	०	०	०	०

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

५.१२ सामाजिक सेवाहरुको उपलब्धताको अवस्था

समुदायमा उपलब्ध हुने सामाजिक तथा सामुदायिक सेवाहरूमध्ये तपाईंको परिवारमा कुन कुन सेवा उपलब्ध छ भन्ने प्रश्नावली भएकोमा समुदायका परिवारका सदस्यहरूले २०७ ले स्वास्थ्य सेवा अनुपलब्ध भएको, ४४१ परिवारले खानेपानी सेवा अनुपलब्ध भएको, १७५ परिवारले सामुदायिक वनको सुविधा उपलब्ध नभएको, ९७८ परिवारले सरकारी वन प्रयोग गर्न नपाएको तथा ७२६ परिवारले सिंचाई सुविधा उपलब्ध नभएको विवरण पेश भएको छ । उपलब्ध सामाजिक सेवाको विवरण तालिका नं. ३२ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३२
सामाजिक सेवाको उपलब्धताको अवस्था

वडा नं.	स्वास्थ्य सेवा		खानेपानी		सामुदायिक वन		सरकारी वन		सिंचाई सुविधा		अन्य	
	उपलब्ध	अनुपलब्ध	उपलब्ध	अनुपलब्ध	उपलब्ध	अनुपलब्ध	उपलब्ध	अनुपलब्ध	उपलब्ध	अनुपलब्ध	उपलब्ध	अनुपलब्ध
१	२४८	१२५	१८३	१९०	३१२	६१	०	०	१०	३६३	०	०
२	२७७	४२	२७७	४२	२४९	७०	०	३१९	२७७	४२	०	०
३	४८०	१२	२९२	२००	४८०	१२	०	०	०	०	०	०
४	३६१	०	३६१	०	३६१	०	१७७	१८४	२२	३३९	०	०
५	२९५	६७	२९९	६३	२५६	१०६	७२	२९०	४५	३१७	०	०
६	६३३	१	५५१	८३	६३३	१	५४३	९१	०	०	०	०
७	३३७	०	३३७	०	३३७	०	०	३३७	३०	३०७	०	०
८	३८२	४०	२९५	१२७	३७८	४४	३१७	३२२	०	३२२	०	३२२
जम्मा	३०१३	२८७	२५९५	७०५	३००६	२९४	११०९	१५४३	३८४	१६९०	०	३२२

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

५.१३ स्वास्थ्य सूचकहरू

गाउँपालिकाको आधारभूत स्वास्थ्य सूचकहरूमध्ये औसत आयु तथा औसत प्रजनन दर गरी २ वटा सूचकहरूको तथ्याङ्क स्वास्थ्य चौकीबाट उपलब्ध हुन सकेन । प्राप्त भएका सूचकहरूमध्ये शिशु मृत्युदरको अवस्था सुधारयोग्य देखिएको छ भने पालिकाभरी १ वर्षको अवधिमा मातृ मृत्यु २ वटा भएको देखिन्छ । यो तथ्याङ्क पनि सुधारयोग्य देखिएको छ । पालिकाको स्वास्थ्य सूचकको अवस्था तालिका नं. ३३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३३
स्वास्थ्य सूचकको अवस्था

क्र.सं.	स्वास्थ्य सूचकहरू	वडागत अवस्था								पालिकाको समग्र	कैफियत
		१	२	३	४	५	६	७	८		
१	औसत आयु										
२	शिशु मृत्युदर	०	०	१	१	१	१	१	१	६	सुधारयोग्य
३	बाल मृत्युदर	१	१	१	१	०	०	१	०	५	सुधारयोग्य
४	मातृ मृत्युदर	१	०	०	१	०	०	०	०	२	ठीकै
५	औसत प्रजनन										

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

५.१४ विवाह उमेर

समुदायमा १८ वर्ष उमेर नपुगी विवाह हुने परम्परा घट्न घटाउन सकिएको छैन । सबै वडामा र महिला पुरुष दुवै लिंगमा यो अभ्यास बढी देखिन्छ । वडागत रुपमा १८ वर्ष उमेर नपुग्दै विवाह गर्नेको संख्या वडा नं. १ मा सबैभन्दा कम ३१ मात्र छ भने सबैभन्दा बढी ४६२ वडा नं ४ मा देखिन्छ । उमेर नपुगी विवाह गर्नेहरुको वडागत विवरण तालिका नं. ३४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३४
१८ वर्षमुनि विवाह हुनेहरुको संख्या

वडा	विवाह गर्नेको लिंग		जम्मा
	महिला	पुरुष	
१	२०	११	३१
२	७४	८८	१६२
३	१३४	९७	२३१
४	०	०	०
५	८९	२६	११५
६	७४	३३	१०७
७	२०९	६३	२७२
८	१३६	१२६	२६२

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण, २०७४

५.१५ जिल्ला बाल कल्याण समितिमा दर्ता भएका बालकलवहरु

समुदायमा सक्रिय रहेका बालकलवहरुमध्ये जिल्ला बाल कल्याण समितिमा दर्ता भएका बालकलवहरुको संख्या ८ पुगेको छ । सबै वडामा जिल्ला बाल कल्याण समितिमा दर्ता हुनुपर्छ भन्ने जानकारी नहुँदा वा दर्ता भएर पनि अभिलेखमा नआएर यो संख्या कम हुन सक्ने अवस्था छ । दर्ता भएका कलवहरुको विवरण तालिका नं. ३५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३५
जिल्ला बाल कल्याण समिति (DCWB) मा दर्ता भएका बालकलवहरु

DCWB(जिल्ला बाल कल्याण समिति) माा दर्ता भएका बालकलवको नाम	ठेगाना	कार्यक्षेत्र	कूल सदस्य संख्या	कार्य समिति संख्या
दुधकोशि बालकलव	चि.गा.पा २	वडा भित्र	११	५
नवदुर्गा बालकलव	चि.गा.पा २	वडा भित्र	११	५
सिर्जनशिल बालकलव	चि.गा.पा २	वडा भित्र	११	५
प्रगतिशिल बालकलव	चि.गा.पा २	वडा भित्र	११	५
विनत्र बालकलव	चि.गा.पा २	वडा भित्र	११	५
सञ्जाल बालकलव	चि.गा.पा २	वडा कार्यालय	१५	५
हिमचुलि बालकलव	शेर्ना	वडा भित्र	२०	७
चेतनाशिल बालकलव	शेर्ना	वडाभित्र	२७	७

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

५.१६ सार्वजनिक शौचालय

गाँउपालिका भित्रका सार्वजनिक क्षेत्रहरु दिशापिसाव मुक्त क्षेत्र बनाउनका लागि आवश्यक सार्वजनिक शौचालयको संख्या भने पालिकाभित्र कम रहेको छ । पालिकाभित्र साविक पोखरे गाविसमा मात्र सार्वजनिक शौचालय रहेको छ । विद्यालयभन्दा बाहेक अन्य सार्वजनिक स्थलहरुमा सार्वजनिक शौचालय देखिँदैन । पालिकाभित्रका सार्वजनिक शौचालयको विवरण तालिका नं. ३६ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३६
सार्वजनिक शौचालयको अवस्था

वडा नं.	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	ठेगाना	पानी सुविधा भए नभएको	प्रयोगको अवस्था
१	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
२	पोखरे ४ साविक	चि.गा.पा २	छ	प्रयोगमा आएको
३	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
४	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
५	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
६	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
७	सार्वजनिक शौचालय नभएको			
८	सार्वजनिक शौचालय नभएको			

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

परिच्छेद ६
भौतिक पूर्वाधार अवस्था

६.१ पालिका स्तरीय सडक सञ्जाल

गाँउपालिकाभरी करीव १५० किलोमीटर कच्ची सडक रहेको छ । साविकका सबै वडाहरुमा सडकको पहुँच पुग्न अझै बाँकी देखिन्छ । भएका सबै सडकहरु स्तरोन्नति गर्नुपर्ने अवस्थाका छन् । सुखा मौसममा जसो तसो गाडी सञ्चालन भए पनि वर्षाको समयमा यी सडकहरु केही बाहेक गाडी चल्न सक्ने अवस्थामा हुँदैनन् । पालिका भित्रका प्रमुख सडकको अवस्था तालिका नं. ३७मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३७
पालिका स्तरीय सडक

क्रसं.	सडकका नाम	सडकका किसिम (कालोपत्रे, खण्डास्मित, कच्ची)	जम्मा सडक किमी
१	केरावारी गहते खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	४कि.मी.
२	वडा कार्यलय देखि कुमलटार	कच्ची	२ कि.मी.
३	मिलडाडा	कच्ची	१५ मी.
४	माखिनटार	कच्ची	१५ मी.
५	ठुलीवेशि	कच्ची	३ कि. मी.
६	चौनवोट खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	४ कि. मी.
७	पोखरे गौरीआहाल खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	३ कि. मी. ९०० मि
८	कछिकाली	कच्ची	१ कि. मी.
९	रवुवा ढुंगानागाँउ वडा कार्यालय हुदै खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	१० कि.मि
१०	खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	१ कि.मि
११	धारापानी अधेरी	कच्ची	२ कि.मि
१२	जगनीडाँडा अधेरी	कच्ची	२ कि.मि
१३	ढुंगाना गाउँ गौरीआहाल	कच्ची	२ कि.मि
१४	रुम्जाटार ,माम्खा, रातमाटे शेर्ना खानिभञ्ज्याङ क्षेत्रिय सडक	कच्ची	१३ किमी
१५	नहलपुर, लेखर्क,नेचा	कच्ची	४ किमी
१६	कालिमाटि लेखर्क ग्रामिण सडक	कच्ची	३ किमी
१७	मभवा रातमाटे ग्रामिण सडक	कच्ची	३ किमी
१८	रातमाटे पुच्छर चौतारा	कच्ची	५ किमी
१९	ठनलपुर तल्लो वर चुम्बे डाडा	कच्ची	५ किमी
२०	खम्बे लेखर्क डाडाखर्क	कच्ची	४ किमी
२१	क्षेत्रिय सडक (पालिका स्तरीय)	कच्ची	२६ कि. मी.
२२	शेर्ना चिसापानि सडक	कच्ची	४ कि. मी.
२३	शेर्ना खानि गाउँ	कच्ची	५ कि. मी.
	शेर्ना पाखे	कच्ची	३ कि. मी.
२४	रुम्जाटार, माम्खा, रातमाटे ,शेर्ना खानिभञ्ज्याङ क्षेत्रिय सडक	कच्ची	१८ की. मी.
२५	जाल्पा मा.वि छेलोहान्ने पोखरी	कच्ची	३ कि.मि
२६	शेर्ना चिसापानी	कच्ची	६ कि.मि

२७	शिवालय खानीगाँउ	कच्ची	४ किमि
२८	कुशमाण्डटारी	कच्ची	२.५ किमि
२९	दुवेश्वारा वैंरे	कच्ची	२ किमि
३०	खानीगाँउ डल्लेडाडा	कच्ची	३.५ किमि
३१	ठुटेवर फेदी	कच्ची	१.५ किमि
३२	शिवालय शेर्ना	कच्ची	२ किमि
३३	केउरेनीटार हुदै ठुलीवेसी	कच्ची	३.५ किमि
३४	केउरेनिटार वाङगीटार सडक गौराघर	कच्ची	१ किमि
३५	लाकिल वि.वि.एल पुल सडक	कच्ची	३ किमि
३६	भित्ताटोल सडक	कच्ची	५०० किमि
३७	कालीपोखरी कट्टी सडक	कच्ची	१.५ किमि
३८	खाल्टा भिमशेनथान सडक	कच्ची	१.५ किमि
३९	खानिभञ्ज्याङ देखि स्वास्थ्य चौकी सम्म	कच्ची	५०० मि
४०	स्वास्थ्य चौकिवाट वितलव सम्म	कच्ची	१ किमि
४१	चापावोट रयाले सडक	कच्ची	५०० मि
४२	खानिभञ्ज्याङ पौवा सडक	कच्ची	५०० मि
४३	गैरी आहाल वाङगे खोला सडक	कच्ची	३.५ किमि
४४	ठोटने खोला गौरी आहाल	कच्ची	८ किमि
४५	धारापानि अधेरी भौलेनी	कच्ची	३ किमि
४६	हुंगाना गाउँ खानिभञ्ज्याङ	कच्ची	१० किमि
४७	खानिभञ्ज्याङ शेर्ना	कच्ची	३ किमि
४८	चापावोट कार्कीगाउँ कट्टी मोटरवाटो	कच्ची	३ किमि
४८	वडा कार्यलय देखि वरडाँडा हुदै कुईभिर	कच्ची	५ किमि
५०	गौरी आहाल सिलौरी घाट मोटरवाटो	कच्ची	१० किमि
५१	खानिभञ्ज्याङ भोटेछाप मोटरवाटो	कच्ची	३ किमि

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.२ वडा स्तरीय सडकहरु

गाँउपालिकाको एउटा वडा तथा बस्तीवाट बाट अर्को वडा तथा बस्तीमा जाने सडकहरु पनि ट्रयाक खोल्दै गरेको अवस्थामा छन् । करीव ८० किलोमीटर यस्ता सडकहरु बन्दै गरेका अवस्थामा छन् । सडकको अवस्था भने सबै धुलौटे र हिँउदे प्रकृतिका छन् । पालिका भित्रका वडा स्तरीय सडकको विवरण तालिका नं. ३८ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३८

वडा स्तरीय सडकहरु

क्रसं.	सडक आयोजनाको नाम	सडको शुरु विन्दु	सडकको अन्तिम विन्दु	लम्बाइ कि.मि.	सडकको अवस्था
१	केरावारी	थर्पु	खानिभञ्ज्याङ	१८ मि	निर्माणधिन
२	चस्न	वडा कार्यलय	चस्न	२५ मि.	निर्माणधिन
३	कुमलटार	थर्पूडाडा	मिलडाडा	१५ मि	निर्माणधिन
४	लोककिल	पोखरे	वाङगेखोला	३ कि.मि	सामान्य
५	केउरेनि टार	केउरेनि टार	वाङगेखोला	३ कि.मि	सामान्य
६	शेर्ना चिसापानि सडक	शेर्ना	थुम्की	३ कि.मि	कच्ची
७	भदौरे माम्खा सडक	भदौरे	माम्खा	१४ किमी	निर्माणधिन

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.३ मोटरेबल तथा भोलुङ्गे पुलहरु

गाँउपालिकाभित्र एउटा मात्र मोटरेबल पुल रहेको छ । ठोट्ने खोलमा रहेको उक्त पुलले पालिकालाई जिल्ला सदरमुकाम तथा जिल्ला बाहिर जोडेको छ । पालिकाभित्र मोटरेबल पुल बनाउनुपर्ने खोलाहरु अन्यत्र पनि छन् । भोलुङ्गे पुलहरुको संख्या भने पालिकामा बढी नै छन् । साविकका एउटा गाविसबाट अर्कोमा र एउटा बस्तीबाट अर्को बस्तीमा जान यी पुलहरु उपयोगी भएका छन् । पालिकाभित्र रहेका मोटरेबल तथा भोलुङ्गे पुलको विवरण तालिका नं. ३९ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३९ क

मोटरेबल पुल

क्रसं.	पक्की पुलको नाम	पुल रहेको नदी वा खोला	पुलको लम्बाई	हालको अवस्था (जीर्ण चालु वा निर्माणाधीन)	पुलको किसिम
१	ठोट्ने पुल	खोला	५० मि	चालु	मोटरेबल
२	खार्ते	खोला	१०० मि	चालु	भोलुङ्गे

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

तालिका नं. ३९ ख

पालिकाभित्रका भोलुङ्गे पुलहरु

क्रसं.	भोलुङ्गे पुलको नाम	पुल रहेको खोलाको नाम	दायाँ किनार	बाँया किनारा	पुल निर्मित वर्ष	हालको अवस्था
१	ठुलिवेशि	वाङ्गेखोला	पोखरे २	कुइभिर १	२०७२	उत्तम
२	मुरले वेशि	वाङ्गेखोला	पोखरे २	कुइभिर १	२०७१	उत्तम
३	नाके थान	वाङ्गेखोला	पोखरे २	कुइभिर १	२०६८	उत्तम
४	शिलौरि	दुध कोशि	कुइभिर	खोटाङ्ग	२०५८	उत्तम
५	ठोट्ने पुल	ठोट्ने	भदौरे	दियाले	२०५२	ठिकै
६	रवुवा पुल	रवुवा	दियाले	खोटाङ्ग	२०४९	सामान्य
७	खार्ते पुल	खार्तेखोला	रात्माटे, माम्खा		२०६२	सामान्य
८	शेनाखोला पुल	शेर्ना खोला	आमवोटे	टारी	२०५८	सामान्य
९	ठोट्ने खोला	ठोट्ने	रुम्जाटार			सामान्य
१०	दुधकोशि	दुधकोशि	दियाले	खोटाङ्ग		सामान्य

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.४ सार्वजनिक यातायात सुविधाको अवस्था

गाँउपालिकाभित्रका क्षेत्रहरुमा हिमाल तराई यातायात तथा सगरमाथा यातायातबाट काठमाडौं तथा तराइबाट यातायात सेवा उपलब्ध भएको छ भने जिल्ला सदरमुकाम ओखलढुंगाबाट बोलेरो जिपसेवा उपलब्ध छ । पालिकाका सबैजसो वडाहरुमा सार्वजनिक यातायात सेवा उपलब्ध छ । पालिकाभित्रका वडाहरुमा सेवा उपलब्ध गराउने यातायात सेवाहरुको विवरण तालिका नं. ४० मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४०

सार्वजनिक यातायात सेवको अवस्था

क्र.सं.	वडा नं.	यातायात व्यवसायी संस्था	चल्ने स्थान		दैनिक सञ्चालन हुने गाडी संख्या
			शुरु बिन्दु	अन्तिम बिन्दु	
१	वडा नं. १	हिमाल तराइ यातायात	माफिटार	काठमाडौं	१
२	वडा नं. १	सगरमाथा यातायात	माफिटार	काठमाडौं	१
३	वडा नं. २	हिमाल तराइ यातायात	माफिटार	काठमाडौं	१
४	वडा नं. २	सगरमाथा यातायात	माफिटार	काठमाडौं	१
५	वडा नं. ३	वोलेरो जिप	ओखलढुंगा	रातमाटे	५
६	वडा नं. ४	सगरमाथा यातायात	शेर्ना	ओखलढुंगा	१
७	वडा नं. ५	सगरमाथा यातायात	शेर्ना	ओखलढुंगा	१
८	वडा नं. ६	हिमाल तराइ यातायात	रवुवा	काठमाडौं	१
९	वडा नं. ७	सगरमाथा यातायात	रवुवा	काठमाडौं	१
१०	वडा नं. ८	वोलेरो	ओखलढुंगा	माम्खा	२

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.५ वसपार्क, वस स्टेशन तथा यात्रु प्रतीक्षालयहरु

गाउँपालिकाका माफिटार, थर्पू, गौरीआहाल, खानीभञ्ज्याङ तथा रवुवामा बस पार्क रहेका छन्। यात्रु प्रतीक्षालय भने खानीभञ्ज्याङमा मात्र रहेको छ। पालिकाभित्र रहेका वसपार्क तथा यात्रु प्रतीक्षालयको विवरण तालिका नं. ४१ मा दिइएको छ।

तालिका नं. ४१

वसपार्क तथा यात्रु प्रतीक्षालयहरु

वडा	वस स्टेशनहरु	ठेगाना	यात्रु प्रतीक्षालयहरु	निर्माण सहयोगी निकाय
१	माफिटार	माफिटार	नभएको	
	थर्पू	कुईभिर	नभएको	
२	गौरीआहाल	पोखरे	छ	कालिका युवा क्लव
	खानिभञ्ज्याङ	पोखरे	नभएको	
३	खानिभञ्ज्याङ	खानिभञ्ज्याङ	नभएका	
	रवुवा वस पार्क	रवुवा	नभएको	

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.६ बिद्युतीकरण

गाउँपालिकाका सबै जसो क्षेत्रमा बिद्युतीकरण भइसकेको छ। वितरण गरिएको बिद्युतीकरणको क्षमता भने पर्याप्त नभएको देखिन्छ। बिद्युतीकरणको अवस्था तालिका नं. ४१ क मा दिइएको छ।

तालिका नं. ४१
विद्युतीकरणको अवस्था

क्रसं.	वितरणको अवस्था	वितरित संख्या
१.	ग्राहस्थ लाईन संख्या	२२०९
२.	औद्योगिक लाइन संख्या	३४
३.	व्यापारीक संख्या	३६
४.	मन्दिरमा वितरण	७

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.७ दुर संचार सुविधाहरु

गाँउपालिकामा २ वटा टेलिफोनका टावरहरु छन् । ती मध्ये एनटिसीका एउटा र एनसेलको एउटा टावरछन् । पालिकामा ल्याण्ड टेलिफोन लाइन (PSTN) छैनन् भने दुरसञ्चारको अभिलेख अनुसार २९२३ मोबाइल वितरण भएका छन् । डाटा प्रयोग गर्ने बाहेक अन्य तरीकाबाट इन्टरनेट प्रयोगकर्ताहरु पालिकामा छैनन् । दुरसञ्चार सम्बन्धी विवरण तालिका नं. ४१ क मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४१ क
दुर सञ्चार सेवाको अवस्था

क्रसं.	दुरसञ्चार सेवा सम्बन्धी विवरण	इकाइ	परिमाण	कैफियत
१	टेलिफोन टावर संख्या	गोटा	२	
२	इन्टरनेट सेवा प्रदायकको संख्या	०	०	
३	कूल PSTN टेलिफोन लाइन संख्या	०	०	
४	कूल मोबाइल संख्या	गोटा	२९२३	
५	कूल इन्टरनेट प्रयोगकर्ताको संख्या	०	०	

श्रोत: दूर सञ्चार कार्यालय, २०७४

६.८ पालिकाभित्रका हुलाक तथा साइबर केन्द्रहरु

पछिल्लो समयमा सञ्चार प्रविधिमा भएको विकासले हुलाक सेवा लिने सेवाग्राहीको संख्यामा कटौती भएको छ । साविक ७ वटा गाविसमा भएका हुलाकहरुमा दैनिक २ देखि ४ जना मात्र सेवा लिन आएको देखिन्छ । वडा नं २ मा भएको एउटा साइबर केन्द्रमा भने दैनिक १० देखि १५ जना सेवाग्राहीहरु इमेल इन्टरनेटका लागि आएको देखिन्छ । वडागत रुपमा सञ्चार केन्द्रको विवरण तालिका नं. ४२ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४२
वडागत सञ्चार केन्द्रको विवरण

क्रसं.	पालिकामा भएका हुलाक तथा साइबर केन्द्रहरु	ठेगाना	उपलब्ध सुविधा	दैनिक सेवाग्राही संख्या
१	हुलाक	कुइभिर	चिठि पत्र	२ देखि ४ जना
२	हुलाक	खानिभन्व्याङ्ग	चिठि पत्र	२ देखि ३ जना
	मोहन साइबर	खानिभन्व्याङ्ग	इमेल इन्टरनेट	१० देखि १५ जना
३	हुलाक	दियाले	चिठि पत्र	३ देखि ५ जना
४	हुलाक	रातमाटे	चिठि पत्र	२ देखि ५ जना
५	हुलाक	शोर्ना	चिठि पत्र	२ देखि ५ जना
६	हुलाक	भदौरे	चिठि पत्र	२ देखि ४ जना
७	सञ्चार केन्द्रहरु नभएको			

८	अतिरिक्त हुलाक	चि.गा.पा ८	चिठि पत्र	२ देखि ३ जना
---	----------------	------------	-----------	--------------

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.९ सिंचाई योजनाहरु

गाउँपालिकाभित्रका खेतियोग्य जमीनमा साना ठूला तथा परम्परागत र विकास आयोजना मार्फत निर्मित सिंचाई आयोजनाहरु धेरै रहेका छैनन् । धानखेति, तरकारी, फलफूल तथा अन्य वालीको लागि पनि आवश्यक सिंचाई सुविधाको अवस्था हेर्दा ३०० हेक्टरभन्दा धेरै जमीनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको अवस्था छैन । पालिकाभित्रको सिंचाइका योजनाहरुको विवरण तालिका नं. ४३ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४३

सिंचाई योजनाहरुको विवरण

वडा	सिंचाइयोग्य भूमि वा वेंसी	अनुमानित क्षेत्रफल	सिंचाइको श्रोत	कैफियत
१	ठुलीवेशि	२५ हेक्टर	वाङगेखोला	पर्याप्त
२	कैदलेवेशि	९५ हेक्टर	वाङगेखोला	पर्याप्त
३	शोर्ना वेशि	१२५ हेक्टर	शोर्नाखोला	अपर्याप्त
४	वाङगेखोला विकासे कूलो सिंचाई योजना कुईभिर	३६ हेक्टर	वाङगेखोला	
५	सिमखोला न.प्र सिंचाई योजना माम्खा	१० हेक्टर	सिमखोला	

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

६.१० प्रकोपबाट भएको भौतिक क्षति

२०७२ सालको महाभूकम्पबाट ओखलढुंगा पनि प्रभावित भयो । यसैगरी यस गाउँपालिकाभित्रका सबैजसो निजीघर क्षतिग्रस्त भए । उक्त भूकम्पबाट भएको क्षतिको विवरण तालिका नं. ४४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४४

२०७२ को भूकम्पबाट भएको भौतिक क्षतिको विवरण

वडा	प्रकोपको प्रकार	वर्ष	क्षतिको अवस्था			भौतिक क्षतिको कूल मूल्य
			मानवीय क्षति	घाइते	भौतिक क्षति	

१	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	४ करोड जति
२	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	९ करोड जति
३	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	६ करोड जति
४	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	६ करोड जति
५	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	७ करोड जति
६	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	१२ करोड जति
७	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	३ करोड जति
८	भुकम्प	२०७२	०	०	घर र आवास	१५ करोड जति

परिच्छेद ७

गाउँपालिकाको विविध जानकारी

७.१ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लाग्ने स्थानीय जात्रा, मेला तथा चाडपर्वको विवरण

तालिका नं. ४५

गाउँपालिका क्षेत्रमा लाग्ने स्थानीय जात्रा तथा मेलाहरु

जात्रा, मेला तथा चाडपर्वको नाम	लाग्ने स्थान	लाग्ने समय (दिन, पर्व तिथि)	मनाउने जातजाति	पालिकाकेन्द्रबाट स्थलसम्मको दुरी
चण्डि थान पर्व	वडा नं. १ साउने	मंसिर र वैशाख पूर्णिमा	राई	८ कि.मि
एकादश मेला	वडा नं. १ सिलौरी घाट	मंसिरे एकादश	सवै जाति	८ कि.मि
महादेव मन्दिर	वडा नं. १ लामि उकाली	मंसिरे र चैत्र रामनवमिमा	सवै जाति	८ कि.मि
हिले जात्रा र लाखे नाच	खानिभञ्ज्याङ्ग	भाद्र कृष्ण अष्टमि	नेवार जाति	३ कि.मि
हिलेजात्रा	भैरवस्थान	भाद्र कृष्ण अष्टमि	नेवार	६ कि.मि
रामनविम मेला	भैरवस्थान	वडा दशैमा	सवै जाति	६ कि.मि
सिधा देवि	चिसापानि	मंसिर पूर्णिमा	सवै जाति	३ कि.मि
एकादश मेला	चिसापानि	मंसिरे एकादश	सवै जाति	३ कि.मि
पञ्चमी मेला	चिसापानि	मंसिर पञ्चमी	सवै जाति	३ कि.मि
देवाली	माम्खा उच्च मावि छेउमा	वैशाख पूर्णिमा	क्षेत्रि	५ कि.मि
सिंहदेवि	कुईभिर	मंसिर र वैशाख पूर्णिमा	सवै जाती	८ किमि
पञ्चमी	रातामाटे	वैशाख पञ्चमी	सवै जाती	१० किमि
पञ्चमी मेला	जुकेपानी	ऋषीपञ्चमी	सवै जाती	३०० मि
वाला चर्तुदश	ढडरे	महादेव स्थान	सवै जाती	२ किमि
पञ्चमी मेला	ठुलुङगा	मंशिर पूर्णिमा	सवै जाती	२ किमि
पञ्चमी मेला	छिपछिपे	मंशिर पूर्णिमा	सवै जाती	३ किमि

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२ पालिकाभित्रका प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु

तालिका नं. ४६

गाउँपालिका क्षेत्रमा प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरु

पर्यटकीय स्थलको नाम	ठेगाना	स्थलको महत्व	हालको अवस्था	पालिकाकेन्द्रबाट स्थलसम्मको दुरी
पिचिरीड कुईभिर छाँगा	चि.गा.पा १	आन्तरीक पर्यटक	नाजुक	५ कि.मि
कृष्णेश्वर मन्दिर	चि.गा.पा १	आन्तरीक पर्यटक	सामान्य	५ कि.मि
सिंहदेवि मन्दिर	चि.गा.पा १	पुजा पाठ	निर्माण धिन	५ कि.मि
कोटगण मेला	दियाले	पुजा पाठ र ऐतिहासिक	सामान्य	५ कि.मि
भैरव स्थान	दियाले	पुजा पाठ	सामान्य	६ कि.मि
कालिपोखरी	दियाले	मन्दिर पोखरी	सामान्य	७ कि.मि
रात्माटे भरना	चि.गा.पा ४	आन्तरीक पर्यटक	नाजुक	५ कि.मि
खसे डाँडा	चि.गा.पा ४	आन्तरीक पर्यटक	सामान्य	५ कि.मि
सिरान चौउर	चि.गा.पा ५	आन्तरीक पर्यटक	सामान्य	५ कि.मि
शेर्ना वेशि	चि.गा.पा ५	खेतियोग्य	राम्रो	पालिका छेउमा
चिसापानि	चि.गा.पा ५	उच्चभूमि	सामान्य	५ कि.मि

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.३ वडाभित्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरु

तालिका नं. ४७

गाउँपालिका क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरु

वडा	पालिकाभित्रका प्रमुख धार्मिक स्थलहरु	ठेगाना बस्ती तथा वडा	भौतिक अवस्था	पालिकाकेन्द्रबाट स्थलसम्म जाने दुरी
१	सिंहदेवि मन्दिर	चि.गा.पा १	सामान्य	५ कि.मि
	चन्डी घर	साउने पानि	सामान्य	५ कि.मि
	कृष्णेश्वर मन्दिर	चि.गा.पा १	सामान्य	५ कि.मि
२	नवदुर्गा भवानि	हिलेसम्म	सामान्य	५ कि.मि
	देवाली कुल पुजा	धिमिरे गाउँ	सामान्य	५ कि.मि
३	कोटमणि मन्दिर	दियाले	सामान्य	५ कि.मि
	काला भैरवको मन्दिर	दियाले	सामान्य	६ कि.मि
	काला पोखरी मन्दिर	दियाले	सामान्य	६ कि.मि
	रक्तमाला मन्दिर	दियाले	सामान्य	६ कि.मि
	जाल्या देवि मन्दिर	दियाले	सामान्य	६ कि.मि
४	सिंहदेवि मन्दिर	चि.गा.पा ५	नाजुक	५ कि.मि
	इन्द्रमाला देवि स्थान	पाखे	निर्माणधिन	५ कि.मि

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.४ पालिकाभिन्नका वन समुहहरु

क) सामुदायिक वनतर्फ

तालिका नं. ४८

गाउँपालिका हस्तान्तरण भएका सामुदायिक वन समुहहरु

सामुदायिक वन	वडा तथा बस्ती	वनको क्षेत्रफल	आबद्ध परिवार	मुख्य प्रजातिहरु
लालि गुँरास सा.व	चि.गा.पा १	४.३१	४०	मिश्रित
बलाउनी सा.व	चि.गा.पा १	६.३	१२०	मिश्रित
खत्रि खोरीया सा.व	चि.गा.पा १	१३.६	९८	मिश्रित
कालीखोप सा.व	चि.गा.पा १	१०.२१	८९	मिश्रित
कोलडाडा	चि.गा.पा १	७.२३	१३०	मिश्रित
महभिर	चि.गा.पा १	७२.३६	१४५	मिश्रित
सिसाखानि	चि.गा.पा १	३८.३७	६४	मिश्रित
कुईत्रा	चि.गा.पा १	४८.८१	४९	मिश्रित
कृष्णेश्वर	चि.गा.पा १	१४.५६	७६	मिश्रित
जाल्पादेवि महिला	चि.गा.पा १	७.३	५०	मिश्रित
डाडापाखा सा.व	चि.गा.पा २	१०५	०	मिश्रित
डुम्रिचौउर सा.व	चि.गा.पा २	८६	०	मिश्रित
धरमपानि सा.व	चि.गा.पा २	४	०	मिश्रित
तितिति चौउर सा.व	चि.गा.पा २	२५	०	मिश्रित
आहालघारी	चि.गा.पा २	१६	०	मिश्रित
तिल्केनि सा.व	चि.गा.पा ३	७०	०	मिश्रित
जामुने कमेरे सा.व	चि.गा.पा ३	६०	०	मिश्रित
ढाड सा.व	चि.गा.पा ३	५५	०	मिश्रित
देविथान सा.व	चि.गा.पा ३	४७	०	मिश्रित
उत्तीसिनि	चि.गा.पा ३	२६	०	मिश्रित
सालघारी	चि.गा.पा ३	१८	०	मिश्रित
विमिरे	चि.गा.पा ३	१०	०	मिश्रित
भैसिंधरे	चि.गा.पा ३	१०५	०	मिश्रित
आहाल देवि स्थान	चि.गा.पा ३	२१	०	मिश्रित
आहाले भस्मे सा.व	चि.गा.पा ३	८१	०	मिश्रित
साल कमेरे सा.व	चि.गा.पा ४	१५.५	०	मिश्रित
किसान सा.व	चि.गा.पा ४	२१६.५४	०	मिश्रित
चाकलढुंगा सा.व	चि.गा.पा ४	१३.७	०	मिश्रित
थलेथुम्को सा.व	चि.गा.पा ५	१०१	०	मिश्रित
थुम्की पवित्रा देवि सा.व	चि.गा.पा ५	१०७	०	मिश्रित
रानि सा.व	चि.गा.पा ६	२१.०६	०	मिश्रित
वालकन्या	चि.गा.पा ६	४२.४६	०	मिश्रित
पातल	चि.गा.पा ६	४.१२	०	मिश्रित

थाक्ले खानिखोला	चि.गा.पा ६	१०२.६३	०	मिश्रित
पातल	चि.गा.पा ७	११.८९	०	मिश्रित
सल्लेपाखा	चि.गा.पा ७	४.३६	०	मिश्रित
नेवारे	चि.गा.पा ७	५०.३५	०	मिश्रित
भालुखोप	चि.गा.पा ८	१५५.०८	०	मिश्रित
पञ्चकन्या	चि.गा.पा ८	१२.४	०	मिश्रित
सल्लेरी	चि.गा.पा ८	१८.६५	०	मिश्रित
रमिते	चि.गा.पा ८	२७९.६७	०	मिश्रित

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

ख) कबुलियती वनतर्फ

तालिका नं. ४९

गाँउपालिका क्षेत्रभित्रका कबुलियती वन समुहहरु

कबुलियती वन	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल	लाभान्वित घरधुरी	वनको प्रजाति
थाक्ले पाखा	चि.गा.पा.१			मिश्रित
सिलाजित दु	चि.गा.पा.१			मिश्रित
वाघँ चाले	चि.गा.पा.१			मिश्रित
सहरे पाखा	चि.गा.पा.१			मिश्रित
थाक्ले	चि.गा.पा.१			मिश्रित
वाघ गुफा	चि.गा.पा.१			मिश्रित
चोक्टीको पाखा	चि.गा.पा.२			मिश्रित
दाविले पाखा पोखरे	चि.गा.पा.२			मिश्रित
मलममिडाडा	चि.गा.पा.२			मिश्रित
ढाडखोरीया	चि.गा.पा.३			मिश्रित
सुविडाडा	चि.गा.पा.३	२.२५		मिश्रित
छाप्रा पातल	चि.गा.पा.३	७.२५		मिश्रित
चप्लेटि खोला	चि.गा.पा.३	१.७५		मिश्रित
घिडिनि	चि.गा.पा.३			मिश्रित
कुविन्डे	चि.गा.पा.३	५.४५		मिश्रित
वोगटिछाप	चि.गा.पा.३	१.५		मिश्रित
साउनेपानि	चि.गा.पा.३	०.७५		मिश्रित
न्याउरे दियाले	चि.गा.पा.३	६		मिश्रित
कमाराखुरीया	चि.गा.पा.३	३.५		मिश्रित
विफीरे	चि.गा.पा.३	६.१८		मिश्रित
सिम्ले	चि.गा.पा.३	४.१२		मिश्रित
ढाड	चि.गा.पा.३	७		मिश्रित
खरानेडाडा सन्दवास	चि.गा.पा.३	४.०६		मिश्रित
खोलिवगर	चि.गा.पा.३			मिश्रित
जुकेपानि ठुलीभीर	चि.गा.पा.७	९.६८		

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.५ गाउँपालिकाभित्रका वन्यजन्तु तथा पशुपन्छीको विवरण

तालिका नं. ५०

प्रमुख वन्य जन्तु तथा पन्छीहरू

क्रसं.	वन्यजन्तु तथा पन्छीको किसिम	पाइने स्थल	अनुमानित संख्या	कैफियत
१	मृग ,घोरल,	जंगल	३० वटा	
	वादर	जंगल	१४० वटा	
	कालीज	जंगल	१५० वटा	
२	मृग ,घोरल,	जंगल	५१ वटा	
	वादर	जंगल	१०० वटा	
	कालीज	जंगल	२०० वटा	
	स्याल	पाखा	५० वटा	
३	मृग ,घोरल,	जंगल	५० वटा	
	वादर	जंगल	२५० वटा	
	कालीज	जंगल	३६० वटा	
	स्याल	जंगल	५० वटा	
४	मृग ,घोरल,	जंगल	१००	
	वादर	जंगल	१९५	
	कालीज	जंगल	२००	
५	मृग ,घोरल,	जंगल	५० वटा	
	वादर	जंगल	१०० वटा	
	कालीज	जंगल	४० वटा	
	स्याल	जंगल	५ वटा	
६	मृग ,घोरल,	जंगल	५० वटा	
	वादर	जंगल	१०० वटा	
	कालीज	जंगल	४० वटा	
	वादर	जंगल	१५ वटा	
७	मृग ,घोरल,	जंगल	५० वटा	
	वादर	जंगल	१०० वटा	
	कालीज	जंगल	४० वटा	
	स्याल	जंगल	१५ वटा	
८	मृग ,घोरल,	जंगल	१५०	
	वादर	जंगल	४५	
	कालीज	जंगल	१००	

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.६ पालिकाभित्रका नर्सरी सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५१

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका नर्सरीहरु

नर्सरीको नाम	स्वामित्वको प्रकार (निजी वा सामुदायिक)	उत्पादन हुने बेर्नाका किसिम	किसिम (वन, कृषि, जडीबुटी आदि)	वार्षिक उत्पादन क्षमता
तरकारी नर्सरी	निजी	प्याज, खुर्सानि, गोलभेडा, बन्दा आदि	तरकारी	वार्षिक २ लाख विरुवा
वन नर्सरी	सामुदायिक	सल्लो टाँकी, इपिल,, बकाइनो	वनजन्य विरुवाहरु	वार्षिक ५० हजार वटा विरुवा

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.७ पालिका भित्रका व्यापारिक केन्द्रहरु

तालिका नं. ५१

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका व्यापारिक केन्द्रहरु

क्र.सं.	व्यापारिक केन्द्र	ठेगाना	प्रमुख कारोबारहरु	सेवा उपलब्ध वडा तथा वस्तुहरु	विस्तार हुनसक्ने अवस्था
१	थर्पूडाडा	साउनेपानि	खुद्रा पसल	वडा नं. ३	छ
२	पोखरे	घिमिरे गाउँ	खुद्रा पसल	वडा भित्र	छ
	खानिभन्ज्याङ्ग	खानिभन्ज्याङ्ग	रासन पानि लुगा	सवै वडामा	छ
३	देउराली भञ्ज्याङ्ग सोमवारे वजार	चि.गा.पा. ४	खुद्रा पसल	वडा भरी	छ
	कालिमाटि वजार	चि.गा.पा. ४	खुद्रा पसल खाद्यन्न	वडा भरी	छ
५	शेर्ना व्यापारिक केन्द्र	शेर्ना	खुद्रा पसल	सवै वडा	छ
६	हुलाक डाडा	चि.गा.पा ६	खुद्रा पसल	वडा नं. ३	छ
	छात्राप्रगती मा.वि अगाडि	चि.गा.पा ६	होटल किराना पसल	सवै वडामा	छ

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.८ गाउँ पालिकामा दर्ता भएका व्यवसायिक फर्महरु :

तालिका नं. ५२

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका व्यवसायिक फर्महरु

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	कैफियत
१.	किराना तथा खुद्रा पसलहरु	१२	गाउँपालिकामा दर्ता भइ सञ्चालित
२.	होटल व्यवसायिहरु	१	
३.	एगोभेट	१	
४.	सुनचार्दी पसल	१	
५.	इलेक्ट्रोनिक	२	
६.	टेलर्स	१	

७.	व्यवसायिक वाखा पालन	१	
८.	हार्डवेयर	१	

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.९ पालिकाभित्रका वडागत अचल सम्पती

तालिका नं. ५३

गाँउपालिका अचल सार्वजनिक सम्पतीको विवरण

क्रसं.	सम्पतीको किसिम	ठेगाना वडा	जमीनको कित्ता नं.	क्षेत्रफल	भौतिक संरचनाको विवरण
१	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
२	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	तामाङ्ग सामुदायिक	पोखरे	५३, ४७७, ५२७, ५२९२	३-४-३-०	सक्रिय
	नेवार गुठी	पोखरे	५६४		सक्रिय
	शहिद प्रतिष्ठान	पोखरे			चालु
३	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	वडा कार्यालयको भवन	चि.गा.पा ३	थाहा नभएको		सामान्य
४	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	वडा कार्यालय	चि.गा.पा ४	थाहा नभएको		सामान्य
५	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	गा.पा भवन	शेर्ना	थाहा नभएका		सामान्य
	वडा कार्यालय भवन	शेर्ना	थाहा नभएका		सामान्य
६	विद्यालय भवन	सवै वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	वडा कार्यालय	चि.गा.पा ६	थाहा नभएको		सामान्य
	स्वास्थ्य इकाई भवन	चि.गा.पा ६	थाहा नभएको		सामान्य
७	विद्यालय भवन	चि.गा.पा ७	थाहा नभएको		सामान्य
	वडा कार्यालय	चि.गा.पा ७	थाहा नभएको		सामान्य
	स्वास्थ्य चौकि भवन	चि.गा.पा ७	थाहा नभएको		सामान्य
८	विद्यालय भवन	चार वडामा	थाहा नभएको		सामान्य
	वडा कार्यालय	चि.गा.पा ८	३२७	४ आना	नाजुक
	स्वास्थ्य चौकि भवन	चि.गा.पा ८	थाहा नभएको	३ रो	चालु
	आमा समुह संजाल भवन	चि.गा.पा ८	थाहा नभएको	४ आना	चालु
	सामुदायिक भवन	चि.गा.पा ८	थाहा नभएको	४ आना	चालु

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१० पालिका भित्रका तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम (सिमसार/रामसार क्षेत्र समेत)

तालिका नं. ५४

गाँउपालिका क्षेत्रभित्रका सिमसार क्षेत्रहरु

वडा नं.	तालतलैया, पोखरी तथा सिमसार क्षेत्रको नाम	ठेगाना	अनुमानित क्षेत्रफल	हालको अवस्था
१		छैन		
	रयाले सिमसार	चि.गा.पा.२	१ रोपनी	नाजुक

२	हिलेछाप पोखरी	चि.गा.पा.२	०.५ रो	नाजुक
३	कालीपोखरी	दियाले	१ रो	सामान्य
४	हाइड्रो पावरको पोखरी	चि.गा.पा ८	१० मिटर	राम्रो
५	जामुने सीमसार	चि.गा.पा ३	२००० मि	नाजुक

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.११ पालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिक भवनहरुको विवरण तालिका नं. ५४

गाँउपालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिक भवनहरु

क्र.सं.	सामुदायिक भवनको नाम र किसिम	ठेगाना	हालको उपयोगको अवस्था	सेवा उपलब्ध वडा तथा वस्तहरु	हालको भौतिक अवस्था
१	पिपल डाँडा सामुदायिक भवन	कुमलटार	सामान्य	सबै वडा	सामान्य
२	महिला सहकारी भवन	जगनि डाडा	सामान्य	सबै वडा	निर्माणधिन
३	सामुदायिक वन भवन	चि.गा.पा. ४	सामान्य	२	सामान्य

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१२ गाँउपालिका भित्रका पाटीपौवा तथा चौताराहरु तालिका नं. ५५

गाँउपालिका पाटीपौवा तथा चौताराहरु

वडा नं.	पाटीपौवा तथा चौताराहरु	ठेगाना	हालको उपयोगको अवस्था	हालको भौतिक अवस्था
१	भूमेस्थान चौतारी	साउनेपानि	सामान्य	सामान्य
	सिलौरीघाट	सिलौरी किनार	सामान्य	सामान्य
२	पुतली चौतारी	सा.व पोखरे	सामान्य	सामान्य
	तिनधारे पार्टी	सा.व.पोखरे	सामान्य	सामान्य
८	देउराली	चि.गा.पा ८	ठिकै	नाजुक

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१३ वडाकेन्द्रदेखि पालिका कार्यालयसम्मको दूरी तालिका नं. ५६

वडा केन्द्रदेखि गाँउपालिका केन्द्रसम्मको दूरी

वडा	वडा नं. तथा वडाकेन्द्र रहेको वस्तीको नाम	पालिका केन्द्रसम्मको दूरी किमिसा		वडा केन्द्रबाट पालिका कार्यालयमा जाने व्यवस्था	
		किमीमा	मिनेट वा घण्टामा	पैदल	नियमित सवारी साधन
१	कुइभिर	१५ कि.मि	४ घण्टा	पैदल	छैन
२	घिमिरे गाउँ	४ कि.मि	१.१५मि	पैदल	छैन
३	जगनिडाडाँ	५ कि.मि	३०मिनेट	पैदल	छैन
४	रातमाटे	५ कि.मि	१.५ घण्टा	पैदल	छैन
५	शेर्ना	०	५ मिनेट	पैदल	छैन
६	भदौरे	२० कि.मि	४ घण्टा	पैदल	छैन

७	माम्खा	४	३	पैदल	छैन
८	माम्खा देउराली डाडा	१५ कि.मि	४ घण्टा	पैदल	छैन

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१४ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५७

गाउँपालिका भित्रका वित्तीय संस्थाहरु

क्रसं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम	संस्थाको किसिम	रहेको स्थान	उपलब्ध सुविधाहरु
१	लक्ष्मी बैंक	शाखा रहित	खानीभन्ज्याङ	वचत तथा आर्थिक कारोवार
२	रा.वा बैंक कार्यालय	शाखा रहित	खानीभन्ज्याङ	वचत तथा आर्थिक कारोवार

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१५ वडाभित्रका साविक गाविस भवन तथा सामुदायिक भवनहरु

तालिका नं. ५८

सामुदायिक विवाहरु

वडा नं.	भवनको रहेको स्थान	भवन प्रयोगको अवस्था	भवनले ओगटेको क्षेत्रफल	भवनको अवस्था
१	कुमलटार	सामान्य	१०.०.१.१	नाजुक
२	गैरीगाउँ	सामान्य	८.०.१.१	नाजुक
४	सा.व.को भवन	कहिलेकाहि	अनुपलब्ध	सामान्य

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१६ गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी सङ्घसंस्थाको विवरण

तालिका नं. ५९

गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत सङ्घ संस्थाहरु

क्रसं.	कार्यरत सङ्घ संस्थाको नाम	ठेगाना	कामको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (२०७३/७४)	चालु वा सम्पन्न
१	रेडक्रस को उपशाखा	खानी भन्ज्याङ	सामुदायिक काम		
२	कोशिस नेपाल	कुइभिर	सामुदायिक काम		चालु
३	कोशिस नेपाल	रातमाटे	सवल कार्यक्रम	१९००००	चालु

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१७ गाउँपालिकामा क्रियाशील वडा नागरिक मञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्र

तालिका नं.६०

वडा नागरिक मञ्च तथा नागरिक सचेतना केन्द्रहरु

क्रसं.	पालिकाभित्रका वडा नागरिक मञ्च तथा सचेतना केन्द्रहरु	ठेगाना वडा (तथा बस्ती)	गठन भएको वर्ष	क्रियाशीलता	कैफियत
१	लालीगुराँस नागरीक सचेतना केन्द्र	चि.गा.पा २	२०६९	सामान्य	
२	जनउत्थान नागरीक सचेतना केन्द्र	चि.गा.पा २	२०७२	सामान्य	
३	इन्द्रवति नागरीक सचेतना केन्द्र	चि.गा.पा ३	२०६९	सामान्य	
४	जाल्पा देवि नागरीक सचेतना केन्द्र	चि.गा.पा ३	२०७२	सामान्य	
५	रात्माटे सचेतना केन्द्र	चि(गा.पा.४	२०६९	सामान्य	

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१८ गाउँपालिका विषयगत तथा सेवा कार्यालयहरु

तालिका नं. ६१

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सेवा कार्यालयहरु

वडा नं.	सेवा तथा शाखा कार्यालयहरु	अवस्थिति	कार्यालय/शाखा प्रमुखको नाम	टेलिफोन नं
१	विषयगत कार्यालय नभएको			
२	इलाका रेन्जपोष्ट कार्यालय	खानिभञ्ज्याङ्ग	मिनिन्द्र राई	
५	कृषि कार्यालय	वडा कार्यालय	हारील शाह	
५	स्वास्थ्य चौकि	वडा कार्यालय	देवि धमला	
५	पशु स्वास्थ्य चौकि	वडा कार्यालय	मकर व. राई	

श्रोत:वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.१९ गाउँपालिका भित्रका पालिका स्तरीय राजनीतिक दल र प्रमुखहरु

तालिका नं.६२

गाउँपालिका स्तरीय राजनीतिक दलहरु

क्रसं.	राजनैतिक दलका नाम	पालिका प्रमुखको नाम	पालिका स्तरीय समिति सदस्य संख्या		टेलिफोन नं.
			महिला	पुरुष	

१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी			
२	नेपाली काङ्ग्रेस			
३	सङ्घिय समाज वादी फोरम			
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी			

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२० वडा (साविक गाविस) का शुरुदेखि हालसम्मका प्रमुखहरुको विवरण तालिका नं.६३

साविक गाविसका पूर्व जनप्रतिनिधिहरु

हालको वडा	साविकका गाविस	पूर्व जनप्रतिनिधिको नाम	पद	कार्यकाल
१	कुइभिर	यदुनाथ कोईराला	प्रधान पञ्च	
		टंक व. राई	प्रधान पञ्च	
		धन व. राई	अध्यक्ष	५ वर्ष
		दुर्योधन राई	अध्यक्ष	५ वर्ष
		उषक कटवाल	वडा अध्यक्ष	कार्यरत
२	पोखरे	हर्क व. खड्का	अध्यक्ष	
		इश्वरी व. थापा	प्रधान पञ्च	
		भिम व थापा	अध्यक्ष	
		रघुनाथ घिमिरे	प्रधान पञ्च	२५ वर्ष
		राम कुमार थापा	अध्यक्ष	१० वर्ष
		जिवन कुमार थापा	अध्यक्ष	५ वर्ष
		नरेन्द्र वस्नेत	वडा अध्यक्ष	कार्यरत
३	दियाले	चोलीन्द्र व कार्की	प्रधान पञ्च	२५ वर्ष
		टेकराज भट्टराई	प्रधान पञ्च	५ वर्ष
		दुर्योधन कार्की	अध्यक्ष	५ वर्ष
		गंगा श्रेष्ठ	अध्यक्ष	कार्यरत
४	रातमाटे	हस्त बहादुर राई	प्रधान पञ्च	१५ वर्ष
		टम व राई	प्रधान पञ्च	१० वर्ष
		वखत व राई	प्रधान पञ्च	५ वर्ष
		लहरसहि राई	अध्यक्ष	५ वर्ष
		राम व कार्की	अध्यक्ष	५ वर्ष
		हिमाल राई	वडा अध्यक्ष	कार्यरत
५	शेर्ना	जय प्रसाद भट्टराई	प्रधान पञ्च	
		चक्र व कार्की	प्रधान पञ्च	
		वमलम रमज कार्की	प्रधान पञ्च	
		भवनाथ भट्टराई	प्रधान पञ्च	
		यादव कुमार भट्टराई	अध्यक्ष	५ वर्ष
		सिताराम भट्टराइ	अध्यक्ष	५ वर्ष
		प्रकाश कार्कि	वडा अध्यक्ष	कार्यरत
६	भदौरे	डाकुरनाथ कोईराला		३० वर्ष
		छविलाल कार्की		५ वर्ष
		मातृका प्रशाद खतीवडा		५ वर्ष

		कृष्ण व क्याप्लाकी मगर	वडा अध्यक्ष	कार्यरत
	माम्खा ७ र ८	तुल विक्रम श्रेष्ठ	अध्यक्ष	३० वर्ष
		होम व. कार्की	अध्यक्ष	५ वर्ष
		हर्कवोल राई	अध्यक्ष	५ वर्ष
		केशर व. वस्नेत	वडा अध्यक्ष	कार्यरत

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२१ वडा (साविक गाविस) को विगत ३ वर्षको MCPM को अवस्था

तालिका नं.६४

साविक गाविसका विगतको MCPM को अवस्था

क्रसं.	आर्थिक वर्ष	MCPM को स्तर						
		कुइभिर	दियाले	सेर्ना	माम्खा	रातामाटा	पोखरे	भदौरे
१	२०७३/७४	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
२	२०७२/७३	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको
३	२०७१/७२	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको	भएको

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२२ गाउँपालिकाभित्रका शवदाह स्थलको विवरण

तालिका नं.६५

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका शवदाह स्थलहरु

क्रसं.	शवदाह (घाट) को नाम	ठेगाना	परम्परागत वा व्यवस्थित	उपलब्ध भौतिक सुविधाहरु
१	शिलौरी घाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
	सति घाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
२	जलजले घाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
	वाङ्गे टार	दुध कोशि किनार	परम्परागत	टिनको छाप्रो
३	रवुवा शव दाह	रवुवा	परम्परागत	छैन
४	खार्तेखोला शवदाह	चि.गा.पा. ४	परम्परागत	छैन
५	शिलौरी घाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
	सति घाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
६	रवुवाघाट	दुध कोशि किनार	परम्परागत	छैन
७	खार्ते खोला	चि.गा.पा. ७	परम्परागत	दाउरा पानि
	ठोट्ने खोला	चि.गा.पा. ७	परम्परागत	दाउरा पानि
८	खार्ते खोला	चि.गा.पा. ८	परम्परागत	दाउरा पानि
	ठोट्ने खोला	चि.गा.पा. ८	परम्परागत	दाउरा पानि

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२३ पालिकाभित्रका सहकारी संस्थाहरुको विवरण

तालिका नं.६६

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका ऋण सहकारी संस्थाहरु

वडा	सहकारी संस्थाको नाम	ठेगाना	स्थापना मिति	सदस्य संख्या	कूल वचत रकम (२०७३/७४)	कूल सेयर रकम
१	ऋण तथा वचत सहकारी संस्था					
२	नमुना ऋण तथा वचत कृषी सहकारी संस्था	खानीभञ्ज्याङ				
३	सगरमाथा महिला ऋण तथा वचत सहकारी	दियाले	२०७१	१५०	३०००००	
४	दुधकोशी सहकारी	भदौरे				

श्रोत: वडागत सर्भेक्षण, २०७४

७.२४ पालिकाभित्रका कृषक समूहहरुको विवरण

तालिका नं.६७

गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका कृषक सहकारीहरु

क्र.सं.	कृषक समूहको नाम	ठेगाना वडा तथा बस्ती	सदस्य सङ्ख्या		सक्रिय/निष्क्रिय
			महिला	पुरुष	
१.	भुमेशथान कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
२.	महाभिर देविस्थान कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
३.	दुर्गा भगवती कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
४.	सन्तुक नमुना कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
५.	रात्माटे वाली विकास कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
६.	नमुना कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
७.	तरकारी वाली कृषक समूह	चि.गा.पा १			सक्रिय
८.	अमरेश्वर कृषक समूह	चि.गा.पा १			निष्क्रिय
९.	भिवाटोल कृषक समूह	चि.गा.पा १			निष्क्रिय
१०.	कालिका खेवि कृषक समूह	चि.गा.पा १			निष्क्रिय
११.	मिना लक्ष्मी कृषक समूह	चि.गा.पा १			निष्क्रिय
१२.	वाङ्गे खोला कृषक समूह	चि.गा.पा १			निष्क्रिय
१३.	सयपत्रि कृषक समूह	चि.गा.पा. २			सक्रिय
१४.	दुधकोशि कृषक समूह	चि.गा.पा. २			सक्रिय
१५.	वालविकास कृषक समूह	चि.गा.पा. २			सक्रिय
१६.	तिनधारे कृषक समूह	चि.गा.पा. २			सक्रिय

१७.	तामाङ्ग टोल कृषक समुह	चि.गा.पा.२			सक्रिय
१८.	मनकामना कृषक समुह	चि.गा.पा.२			सक्रिय
१९.	वाल भैरव कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२०.	जनजागरण कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२१.	पुष्पवति कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२२.	कोट पिपलवोट कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२३.	जाल्यादेवि कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२४.	थापा टोल कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२५.	चापा वोट कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२६.	वोगटि छाप कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२७.	अलैचि कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२८.	प्रगतिशिल कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
२९.	रागुटार कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३०.	युवा कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३१.	पिपल डाडा कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३२.	नवदुर्गा कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३३.	कार्कीटोल कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३४.	खानिभञ्ज्याङ्ग कृषक समुह	चि.गा.पा.३			सक्रिय
३५.	सरस्वती महिला कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
३६.	सुनाखरी आयमुलक कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
३७.	करेशावारी कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
३८.	वालिविकास कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
३९.	प्रगतिशिल कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४०.	कृषि विकास युवा कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४१.	सृजनशिल महिला तरकारी कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४२.	कृषि सुधार कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४३.	छहरे टोल कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४४.	सुर्या ज्योती कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४५.	प्रगति शिल कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४६.	क्षीतिज कृषक समुह	चि.गा.पा.४			सक्रिय
४७.	उद्यमशिल कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
४८.	जय महिला कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
४९.	कुन्तादेवि मिश्रीत कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
५०.	नव प्रतिभा कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५१.	जिवनज्यती कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५२.	भारापानी कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५३.	हरीयाली कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५४.	मध्यपहाडि कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५५.	वाल कन्या कृषक समुह	चि.गा.पा.६			सक्रिय
५६.	मेहन्ती कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
५७.	मनकामना कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
५८.	वसीखर्क कृषक समुह	चि.गा.पा.६			निष्क्रिय
५९.	दिम्दी माईखोला कृषक समुह	चि.गा.पा.७			सक्रिय
६०.	प्रगतीशिल कृषक समुह	चि.गा.पा.७			सक्रिय
६१.	महादेविस्थान कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय
६२.	माम्खा कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय

६३.	फलफुल कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय
६४.	वालकन्या कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय
६५.	वेशिटोल कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय
६६.	जनजागृती कृषक समुह	चि.गा.पा.८			सक्रिय

श्रोत: वडागत सभेक्षण, २०७४

७.२५ गाउँपालिका/नगरपालिका आफैले बनाएका नियम रविनियमहरुको विवरण तालिका नं. ६८

गाउँपालिकाले पारित गरका ऐननियम तथा कार्यविधिहरु

निति नियम हरु	पालिका आफैले बनाएको ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु	गाउँसभा/कार्यपालिका बैठकबाट पारित भएको मिति	राजपत्रमा प्रकाशित /लागू भएको मिति	प्रमाणिकरण
कार्यविधि	स्थानिय तहको उपभोक्ता समिति गठन	२०७५/१०/३१/२८	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/३/२९
ऐन	संस्था दर्ता	२०७५/१०/३/१७	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/३/२५
ऐन	सहकारी	२०७५/१०/१/२४	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/२/०७
ऐन	आर्थिक	२०७५/१०/३/१९	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/३/२५
कार्यविधि	निर्माण व्यवसायि इजाजत	२०७५/१०/३/२८	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/३/२९
कार्यविधि	व्यवसाय दर्ता	२०७५/१०/३/२८	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/३/२९
ऐन	प्रशासकिय ऐन	२०७५/१०/१/२४	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/२/०७
ऐन	न्यायिक समिति	२०७५/१०/१/२४	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/२/०७
ऐन	शिक्षा	२०७५/१०/१/२४	२०७५/१०/४/२३	२०७५/१०/२/०७

श्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७४

७.२६ गाउँपालिका (साविक वडाहरुको) विगत वर्षका पालिकाभिन्नको पञ्जीकरणको विवरण

तालिका नं. ६९

पञ्जीकरण विवरण

पञ्जीकरण दर्ताको प्रकार	आर्थिक वर्ष	वडा १	वडा न२	वडा ३	वडा ४	वडा ५	वडा ६	वडा ७	वडा ८
जन्म	२०७३/७४	३३	४३	६६	१४५	११०	०	०	७०
	२०७४/७५	४३	३९	८४	९०	३७	६२	४०	०
मृत्यु	२०७३/७४	१०	११	९	१६	६	०	०	१०
	२०७४/७५	६	११	४०	२०	२३	१५	१८	०
विवाह	२०७३/७४	७	१८१	९	१४	१२	०	०	१५
	२०७४/७५	१३	७	२८	२१	१४	२८	२५	०
बसाई सराई	२०७३/७४	९	६	२१	८	४	०	०	३
	२०७४/७५	१०	५	१९	१२	१४	७	९	०
सम्बन्ध विच्छेद	२०७३/७४	०	०	०	०	०	०	०	०
	२०७४/७५	०	०	०	०	०	०	०	०

७.२७ वडागत जेष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाहरुको विवरण

तालिका नं.७०

जेष्ठ नागरिक विवरण (आ.व.२०७३।०७४)

वडा	जेष्ठ नागरिक संख्या	एकल महिला	जेष्ठ दलित	पूर्ण अपाङ्ग	आंशिक अपाङ्ग	सा सु सुविधा पाउनेको कूल संख्या
वडा नं. १	१४५	५३	१७	७	७	२२९
वडा नं. २	१२१	२४	५	६	८	१६४
वडा नं. ३	१५०	५०	२२	७	७	२३६
वडा नं. ४	१७०	२०	१८	३	३	२१४
वडा नं. ५	५७	३८	५	५	२	१०७
वडा नं. ६	१७०	७३	४०	१०	१४	३०७
वडा नं. ७	०	०	०	०	०	०
वडा नं. ८	१२१	५६	१९	८	१४	२१८

श्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७४

७.२८ वडागत दैनिक सेवा प्रवाह विवरण (मासिक)

तालिका नं. ७१

वडाबाट दैनिक सेवा प्रवाहको अवस्था

क्रसं.	सेवाको प्रकार	दैनिक सेवाग्राहीहरुको संख्या (वडागत रुपमा)									
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	नागरिकता सिफारिस	५	१	४	२			२	३		
२	नाता प्रमाणित	४	१	४	१			५	२		
३	पञ्जीकरण दता	७	२	१०	५			४	५		
४	पुननिर्माण सम्बन्धि सिफारिस	४	२	२०	१			८	२		
५	अन्य सिफारिस	०	१	०	५			२	५		

श्रोत: गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७४

७.२९ वडा कार्यालयमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

तालिका नं.७२

वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरु

क्रसं.	कर्मचारीको नामथर	पद	ठेगाना	यस वडामा हाजिर भएको मिति	सेवाको प्रकृति निजामती वा अन्य
१	नरनाथ घिमिरे	सचिव	चि.गा.पा २	२०७४।०७।१८	निजामति
	लिला श्रेष्ठ	ना.प्रा.स	चि.गा.पा २	२०७४।०४।०१	प्राविधिक

	वद्वि माभि	का.स	चि.गा.पा १	२०७४।०६।०१	सहयोगि
२	भवि विलास पोखरेल	सचिव	खोटाङ्ग	२०७३।१०।०३	निजामति
	दिपक थापा	का.स	चि.गा.पा २	२०७४।०८।०५	सहयोगि
	गिता कार्की	सा.प	चि.गा.पा २	२०७४।१२।	करार
३	श्यामलाल घिमिरे	सचिव	चि.गा.पा २	२०७४।०१।२।०६	निजामति
	ढकराज थापा	सा.प	चि.गा.पा ३	२०७४।१२।१७	करार
	दोसा व. कार्की	का.स	चि.गा.पा ३	२०७४।१२।११	सहयोगि
	यज्ञ व. कार्की	का.स	चि.गा.पा ३	२०७४	सहयोगि
४	डिल्लीराम श्रेष्ठ	सचिव	चि.गा.पा ३		
	सुनिता खड्का	सा.प	चि.गा.पा ४		
	प्रकास खतीवडा	का.स	चि.गा.पा ४		
५	दिपक निरौला	सचिव	चि.गा.पा ५	२०७४।०५।१	निजामति
	लक्ष्मी भट्टराई	का.स	चि.गा.पा ५	२०५१।०५।०३	सहयोगि
६	लोकनाथ आचार्य	सचिव	खोटाङ्ग		निजामति
	ईश्वर व आलेमगर	का.स	चि.गा.पा ६		का.स
	टेक व. भुजेल	का.स	चि.गा.पा ६		सहयोगि
	कैलास कार्की	सा.प	चि.गा.पा ६		करार
७	ईन्द्र राई	सचिव			निजामति
	सिता दाहाल	का.स	चि.गा.पा ७		सहयोगि
८	लैन व राई	का.स	चि. गा.पा. ८		सहयोगि

श्रोत:गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७४

७.३० प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नम्बर	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन																
	कृषि र पशु		इन्जिनियरिङ्ग		वन		मेडिसिन		खाद्यप्रसोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		
	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.									
१	७	६	०	०	०	०	६	७	०	०	०	३	०	३	०	०	३२
२	३	४	०	०	०	०	५	४	०	०	०	१	०	०	०	०	१७
३	२	२	१	५			७	२	०	०	०			१	२	०	२२
४	९	५			२	२	११	४	०	०	०	३	०	०	०	०	३६
५	१०	५	२	५	०	०	२	५	०	०	०	०	०	०	०	०	२९
६	३	५	३	४	०	०	३	२	०	०	०	०	०	०	०	०	२०
७	२	५		१	०	०	३	३	०	०	०	०		०	०	०	१४
८	१	१		३	०	०	३	०	०	०	०	२	२	०	०	०	११
जम्मा	३७	३३	६	१८	२	०	४०	२७	०	०	०	९	२	४	२	०	१८०

७.३१ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

वडा नम्बर	सिंचाई सुविधा वा आयोजनाको नाम	सिंचाईको किसिम (सतह (कूलो/नहर), लिफ्टिङ्ग, बाँध, ट्युबेल/वोरिङ्ग, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कूलो, नहर, पाइप आदी)	स्रोतको विवरण इकाई (कि.मि., क्षेत्रफल)	सिंचाईको उपलब्धता (वर्षेभरी वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर)	लाभान्वित घरधुरी
१	ठुलीवेशि सिंचाई कुलो टारी कुलो वाडगे खोला विकासे कुलो	कुलो कुलो कुलो	कुलो कुलो कुलो	४.५ कि.मि ३ किलोमिटर ८ कि.मी	वर्षेभरी वर्षेभरी मौसमि	२५ हे ३ हे ३६ हे	८५० १७ २२०
२	कैदलेवेशि	कुलो	कुलो	३ कि.मि	वर्षेभरी	९५ हे	१५०
३	चिउरीवोटे सिंचाई योजना	कुलो	कुलो	१ कि.मि	वर्षेभरी	२ हे	५०
४	मणि कुलो, ठाटिकुलो, टारि कुलो, सिम्पानि कुलो, नवलपुर कुलो	कुलो	कुलो	५ किलोमिटर, ३ किलोमिटर , ५ किलोमिटर ५ किलोमिटर ७ किलोमिटर	मौसमी	२०० रोपनि , ५ रोपनि ८० रोपनि	३० १५ ४० ४० ६०
५	शेर्नावेशि सिंचाई	कुलो	कुलो	३ किमि	मौषमी	१२५ हे	८९५
८	सिमखोला सीचाई	कुलो	कुलो	२.५ कि.मि	मौषमी	१० हे	४५

७.३२ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	पशुपालन फर्म (गाई, भैसी, बाखा, बंगुर र कुखुरा) को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन उत्पादित वस्तु	प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी संख्या			
					इकाई	परिमाण	महिला	पुरुष
१	उन्नति बाखा पालन फर्म सिरुवानी बाखा पालन फर्म थर्पुडाडा बाखा फर्म	चि.गा.पा कइभिर	बाखा २० बोका १ पाठापाठि १० बाखा २१ बोका १ पाठापाठि १० बाखा २५ बोका ६, खसी ८	कुमार राई मिज कुमार अधिकारी माधव प्र फुयल	१ १ १			१ १ १
२	नरभक्त फर्म कुमार बाखा फर्म	"	बाखा २१ बोका २, पाठापाठि ५	जिवन कु. थापा	१ १			१ १

	आर एण्ड आर वाखा फर्म चन्द्रमान वंगूर फर्म इश्वर वाखा फर्म रयाले कुखुरा फर्म		बाखा २३ खसि ८, बाखा २२ बोका ८ खसी १०, वंगुर ७ विर १ पाठापाठी १५, वाखा २१ बोका ५ पाठापाठी १०, कुखुरा २००,	भोगेन्द्र कु.थापा राम व थापा चन्द्र वि.क इश्वर थापा केशर व. थापा	१ १ १ १			१ १ १
३	सिस्ने व्यावसयिक फर्म	"	बाखा २० बोका १ पाठापाठि ४	खडिन्द्र व. मल्ल	१			१
४	मेलिसा बडगुर फर्म प्रनीशा वाखा फर्म	"	माउ वंगुर १० बाखा २० बोका १ खसी ५ पाठापाठि ४	शश्याम कुमार खड्का, प्रनिशा	१ १		१	१
५	मदन वाखा वालन फर्म मनोज वाखा पालन सृजना वंगुर पालन फर्म	"	बाखा २१ बोका २ वाखा २०,पाठापाठी ६ ,बोको १, वंगुर ५ वंगुर खसी २ पाठापाठी ६	धन माया खत्रि मनोज राउत आनन्द व. मगर	१ १ १		१	१ १
६	कृष्ण लेर्यस पोल्टी फर्म उन्नती प्रगती वाखा पालन हिमाल पोल्टी फर्म जानता कुखुरा फर्म	"	कुखुरा लेर्यस ३५०, वाखा ४० बोका २, पाठापाठी १३ वोईलर कुखुरा ३००,	कृष्ण व थापामगर केशर व आले हिमाल सार्की तुल व. थापामगर	१ १ १ १			१ १ १

			वोईलर कुखुरा ५००					
७	पशुराम वाखा फर्म	"	वाखा २०,वोको १ पाठापाठी ६	पीत्त राज खतीवडा	१			१
८	लोकल कुखुरा फर्म जाल्पा देवि वाखा पालन फर्म	"	पोथी १६०, भाले ५० वाखा २१ पाठापाठी ९ वोको १	ववेश के.सी ईश्वर काजी वस्नेत	१ १			१ १

७.३३ कृषि तथा पशुसेवासंग सम्बन्धित मानव संसाधन (संख्या)

वडा नम्बर	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषी कार्यकर्ता (जेटीए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी संचालक
१	३	१	४	३
२	३	०	३	४
३	३	०	४	४
४	३	०	२	३
५	५	१	३	७
६	३	१	२	४
७	१	०	२	३
८	१	१	३	१
जम्मा	२२	४	२३	२८

७.३४ होटेल, रिसोर्ट, रेष्टुरेण्ट र होमस्टे सम्बन्धी विवरण

नाम	वडा नम्बर	स्थान	क्षमता कोठा संख्या	होटेलको प्रकार (आवासीय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट, अन्य)	होटेलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	वार्षिक पर्यटक (संख्या)		
						वेड संख्या	आन्तरिक पर्यटक संख्या	वाह्य पर्यटक संख्या (विदेशी)
थर्पूडाँडा	१	कुईभिर	१०	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	२०	२००	०
मिलडाँडा	१	कुईभिर	१०	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१०	३००	०
माफ्ति गाउँ	१	कुइभिर	१५	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१०	४००	०
रमेश माफ्ति	१	कुईभिर	१०	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१०	३००	०
खानिभन्ज्याङ होटल रमेश	२	पोखरे	७	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१२	२००	०
जगनि डाडा होटल	३	दियाले	७	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१३	२००	०

दियाले होटल	३	दियाले	४	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	७	२५०	०
युनिस होटल	३	दियाले	९	आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१५	७००	०
फुर्वा किराना तथा मदिरा पसल	५	सेर्ना		आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	२	२००	०
प्रगाति होटल एण्ड किराना पसल	५	सेर्ना		आवासीय रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	४	३००	०
किराना तथा मदिरा पसल	५	सेर्ना		रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	२	१५०	०
भट्टराई मदिरा तथा किराना पसल	५	सेर्ना		रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१	२००	०
आयुस्मा किरान पसल	५	सेर्ना		रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१	२००	०
दिपज्वति किरान पसल	५	सेर्ना		आवासिय ,रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	१०	१५००	०
अनिल होटल एण्ड लज	५	सेर्ना		आवासिय ,रेस्टुरेण्ट	ननस्टार	६	६००	०
बविता किराना पसल एण्ड होटल	४	रातमाटे		आवासिय	सामान्य	१०	७००	०

७.३५ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नम्बर	संस्थाको प्रकार*	स्वास्थ्य कर्मी स्विकृत दरबन्दी	शैया संख्या	पूर्तिको अवस्था	प्रसूती सेवा	ल्याव	क्लिनिक	एक्स रे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त संचार सेवा
कुईभिर	१	३	५	०	५	छ	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
पोखरे	२	३	५	०	५	छ	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
दियाले	३	३	५	०	५	छैन	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
रातमाटे	४	३	५	०	५	छ	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
सेर्ना	५	३	५	०	५	छ	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
भदौरे	६	३	५	०	५	छ	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०
माम्खा	७	३	५	०	४	छैन	०	०	०	छ	छ	०	०	छ	०

*१. अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. निजी अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आखा उपचार केन्द्र, ७.

प्रसूती गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त संचार केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. नीजि क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल १७. फार्मसी १८. अन्य

७.३६ खोपतथा पोषण सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	खोप लिने बालबालिका संख्या					५ बर्ष मुनीका बालबालिका	
	विसिजि	पेण्टा भ्यालेण्ट ★	पोलियो तेश्रो	दादुरा /रुबेला	जापानिज इन्सफलाइटिस (जे.ई.)	बृद्धी अनुगमन गरिएका	बृद्धी अनुगमन गरिएका मध्ये कुषोषित
१	१०	४१	७	१८	१५	२४४	३
२	५	३३	१६	१३	१९	२३६	७
३	१७	५३	१४	१०	२०	२४६	१
४	१५	५५	२२	२३	२१	१५३	६
५	१५	५१	९	६	१०	१५३	१
६	३२	८६	२४	१५	३९	१९१	०
७							
८	१६	६६	१४	१२	१७	५४	०
जम्मा	११०	३८५	१०६				

★ डिपिटी, हेपवि, हिपवि ३

७.३७ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

वडा	गर्भावस्था/प्रसूती अवस्था/सुत्केरी पछिको ६ हप्ता भित्र मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु संख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-५९ बर्षका महिला को संख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला		परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने पुरुष		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवि का संख्या
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	
१	०	३	०	०		०	६८	०	९	
२	०	११	०	०		०	८१	०	१४	
३	०	०	०	०		०	७९	०	२२	
४	०	३	०	०		०	७०	२	१५	
५	०	१५	०	०		०	९५	०	१२	
६	०	१३	०	०		०	१७६	०	२८	

७	०	१३	०	०		०	६८	०	१३	
	जम्मा									

७.३८ चरन क्षेत्र

वडा नम्बर	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (घुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)
१	कालिदह बोभ्नेपाखो आइतबारे पाखो	सेर्ना सेर्ना सेर्ना	६० रोपनि ७० रोपनि ३५ रोपनि	सामान्य निजि क्षेत्र सामान्य सरकारी क्षेत्र सरकारी क्षेत्र
२	भालुखोप	गहते	१५५.०९ हेक्टर	सामान्य

७.३९ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा वसोवास गरेका परिवार विवरण

वडा नम्बर	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी संख्या					
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरोलो	अन्य	जम्मा
१	मलमिडाडा	१०			१०		२०
२	बोगटीछाप	७			७		१४
३	चिउरीडाडा	१०	११		१०		३१
६	भडारे	४५					४५

७.४० आमा महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था संजालको नाम र ठेगाना	सदस्य संख्या							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
नवज्योति महिला विकास समुह	३२	०	३२	०	८	२४	३२	५०००		३२
सगरमाथा महिला विकास समुह	३२	०	३२	०	२६	६	३२	५०००		३२
सगरमाथा महिला बहुउद्देश्य सहकारि समुह	१५०	०	१५०	१५	८५	५०	१५०	५०००		१५०

कइराला गाउ म.वि.स	१६७	०	१३७	०	४३	१५०	१३७	५०००		१३७
गोगुनधारा म.वि.स	१३१	०	१३१	२१	०	२५	१३१	५०००		१३१
सगरमाथा म.वि.स	३२	०	३२	३	२	१९	३२	५०००		३२
उच्च हिमालि म.वि.स	३८	०	३८	११	१८	१२	३८	५०००		३८
लालिगुरास म.वि.स	३५	०	३५	८५	३०	२३	३५	५०००		३५
लालिगुरास म.वि.स दुधकोशि म.वि.स	३४	०	३४	९	२	२७	३४	५०००		३४
मनिपेमे म.वि.स	३१	०	३१	४	०	०	३१	५०००		३१
जलेश्वरी म.वि.स	३३		३३	०	३३	०	३३	५०००		३३
नमुना म.वि.स	३२	०	३२	३	२०	९	३२	५०००		३२
कमलाश्वरि म.वि.स	३९	०	३९	१२	१४	१३	३९	५०००		३९
सिर्जनशिल म.वि.स	३९	०	३९	१	१५	२३	३९	५०००		३९
कालिका म.वि.स	३७	०	३७	०	३७	०	३७	५०००		३७
हिमचुलि म.वि.स	३१	०	३१	१२	१३	८	३१	५०००		३१